

1005 IDEGENNYELVŰ KÖNYVTÁR

VINERI 12 MAI 2000 ANUL III [L] NR. 19

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

(Articol în pag. 3-a)

CALENDAR ORTODOX

15 mai, luni – Cuv. Pahomie cel Mare; Sf. Ierarh Ahile al Larisei
16 mai, miercuri – Cuv. Teodor cel Sfințit, ucenicul Cuviosului Pahomie; Sf. Mc. Isachie
17 mai, marți – Sf. Ap. Andronic; Sf. Iulia
18 mai, joi – Sf. Sfințit Mc. Teodot; Sf. Mc. Petru, Dionisie și Veniamin; Sf. Hristina
19 mai, vineri – Sf. Sfințit Mc. Patrichie; Sf. Mc. Chiriachi; Cuv. Memnon
20 mai, sâmbătă – Sf. Mc. Talaleu și Talasie; Cuv. Marcu Pustnicul
21 mai, duminică – (†) Sfinții Mari Împărați Constantin și mama sa Elena Duminica a IV-a după Paști (a Slăbănogului)

AGENDĂ

15 mai

1842 – Dimitrie Bolintineanu debutează în „Curierul de ambe secse”, cu poezia *O fată tânără pe patul morții*. Corespunzând gustului public contemporan, poezia a cunoscut în epocă un răsunător succes.

17 mai

1908 – s-a născut, la Simeria, *Sigismund Toduță*, compozitor român. A compus și o operă pe tema legendei Meșterului Manole.

18 mai

Ziua Internațională a Muzeelor – Inițiativa acestei zile aparține Consiliului Internațional al Muzeelor (ICOM), care este cea mai mare și mai importantă organizație guvernamentală a specialiștilor în domeniu, fiind recunoscută de UNESCO drept partener privilegiat pentru cercetarea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural prin intermediul muzeelor.

19 mai

1866 – Pentru meritele sale pe câmpurile de luptă, de la războiul civil din America, *Gheorghe Pomuț*, emigrant în Statele Unite, originar din Giula, a fost avansat la gradul de general de brigadă. Asta era cea mai înaltă recunoaștere ce i se putea acorda unui proaspăt cetățean american, care își dovedise cu prisosință atașamentul la ideile profund democratice ce-i animaseră pe nordiști în războiul de secesiune.

20 mai

1916 – s-a născut *Corneliu Coposu*, om politic, președinte al Partidului Național Țărănesc Creștin-Democrat. (1990-95)

21 mai

1581 – printr-un decret al lui Ștefan Báthory, principe al Transilvaniei și rege al Poloniei, se înființează *Universitatea din Cluj* cu trei facultăți: teologie, filosofie și drept.

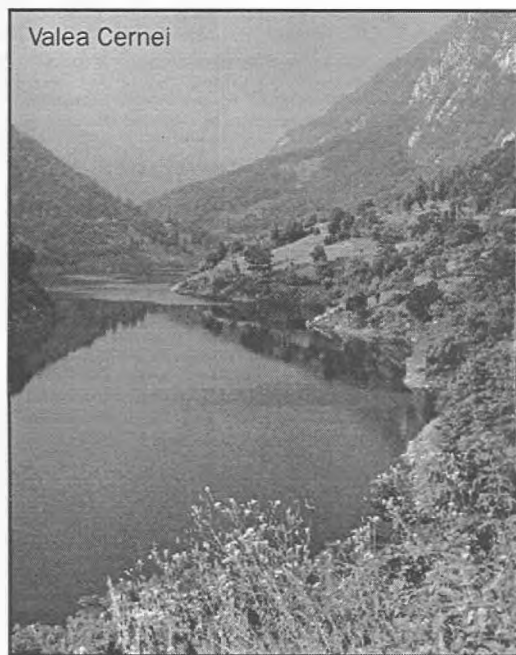
1848 – În casa lui *Emanuil Gojdu* din Budapesta s-au întocmit *două petiții*: „Înștiințare către Români de legea răsăriteană neunită” și „Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat”.

1964 – moare, la București, *Tudor Vianu*, filosof al culturii, estetician, istoric și critic literar, scriitor și poet, memorialist de talent. A fost fondatorul școlii românești moderne de comparatism, el a deschis noi drumuri în cercetarea fenomenului literar. A fost dascălul admirat al numeroase generații de intelectuali.

Învățați limba română în România!

Fundația Culturală Română organizează și în această vară cursul de limbă, cultură și civilizație românească, în perioada de 15 iulie – 4 august 2000, la Baia Mare. Cursurile sînt adresate studenților, profesorilor, tuturor celor interesați de studiul limbii române, cunoașterea istoriei, artei, folclorului și tradițiilor poporului român. Programul se desfășoară pe două secțiuni: 1. Secțiunea didactică (cursuri intensive de limbă română pe trei niveluri: începător, mediu și avansat) și 2. Secțiunea științifică (curs de studiu aprofundat al limbii și literaturii române și curs de cultură și civilizație românească). Fundația Culturală Română propune la acest curs de vară un program opțional de atelier de creație (dans și cîntec popular, ceramică și artă culinară), un program bogat de excursii de documentare, precum și vizionări de filme românești, spectacole folclorice înîlniri cu personalități culturale și artiști-

Valea Cernei

ce. Pentru realizarea unui program de înaltă ținută didactică și științifică, Fundația colaborează cu specialiști de la universități și centre de studii din România cu o vastă experiență în domeniu.

Participanților li se asigură întreținerea pe tot timpul celor 3 săptămîni cazare la hotel. Taxa de participare pentru secțiunea didactică este de 300 de USD, iar 400 USD pen-

tru secțiunea științifică, și 50 USD pentru fiecare atelier de creație. Prezentările se pot face direct la adresa Fundației Culturale Române (71273 București, Aleea Alexandru nr.38.)

În caz că se vor prezenta interesați pentru acest program de vară, Președintele Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria se angajează să asigure cheltuielile de participare și de călătorie la aceste cursuri pen-

tru 2 (două) persoane din rîndul românilor din Ungaria. Acceptarea desemnării persoanelor care vor putea beneficia de acoperirea cheltuielilor cursului se va face în ordinea prezentării. Tocmai pentru aceasta, cei care ar vrea să participe la aceste cursuri de vară organizate de către Fundația Culturală Română la Baia Mare sînt rugați să semnaleze această intenție la adresa Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (5700 Giula, str. Gh. Doja nr.8.) în cît mai scurt timp posibil. De reținut, la edițiile anterioare ale acestor cursuri au participat mai mulți tineri români din Ungaria, printre care studenta la Seghedin, Rita Ruja din Miercurea Ciuc sau Anamaria Brad, colaboratoarea Redacției Românești a Radiodifuziunii Maghiare. Informații suplimentare despre desfășurarea și programul cursurilor puteți afla și de la Redacția săptămînalului Foia românească (tel.: 66/463-152).

(Informația Foia)

Televiziunea Română se interesează de noi

„Culoar de emisie – Români din jurul granițelor” este titlul colocvului organizat de Societatea Română de Televiziune – Direcția România Internațional, care va avea loc la Orșova, în zilele de 20-21 mai a.c.

Întîlnirea își propune să actualizeze problematica specifică a fiecărei comunități românești din țările vecine cu România și să abordeze aceasta în contextul politicii de integrare europeană. Televiziunea Română dorește să instituționalizeze o colaborare bazată pe schimburi de emisiuni între TV România Internațional și redacțiile de limbă română ale televiziunilor din țările din jurul granițelor, prin deschiderea unui „culoar de emisie” și prin inițierea unor coproducții.

Unu la unu

În ziua de vineri, la 5 mai am fost invitat la un vernisaj la Galeria Dürer din Giula. Am sosit cu puțină întârziere. Expoziție niciunde, de vernisaj nici vorbă – numai artiști plastici cu lacrimi în ochi... Căci lucrările lor au rămas în România...

...Din cauza că vameșul român din Vărsand nu a găsit ceva hîrtie... în marea silință... nu a lăsat lucrările peste frontieră. Artistul maghiar din România a rămas blamat, umilit... sosind în Ungaria fără lucrările care îl reprezintă. (La vernisajul neobișnuit, am putut vedea două lucrări din proprietatea privată a unui istoric de artă din Ungaria.)... Icar s-a ridicat în aer, iar mai tîrziu, prăbușindu-se, s-a zdrobit... (Fost-am și eu în situație asemănătoare – nici în vis să nu mi se mai întîmple).

Artistul maghiar a fost umilit. M-am simțit și eu adînc umilit, căci am simțit ceea ce a simțit el. Eram umilit, ca un om de bun simț. Eram în pielea colegului meu de breaslă, a fost umilit și nu de căldură am transpirat...

Luni dimineață am primit un telefon de la directorul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea. Și el, dr. *Aurel Chiriaca* a fost invitat la Festivalul nostru de muzică sacră. L-am așteptat, dar nu a sosit. Nu știam motivul. Am aflat-o abia luni, prin

telefon, că la Vama maghiară din Miercurea Ciuc a fost oprit de un „vameș blond” maghiar. I-au întors mașina ca a unui bișnițar, în timp ce directorul încerca să-l convingă că e invitat oficial și trebuie să participe la Festivalul de muzică sacră din Giula. Între timp, vameșii maghiari, au căutat, au scotocit – și cine caută găsește...

Între timp bișnițarii de benzină treceau ca cuțitul prin unt. – Iar domnul director nu a putut fi împreună cu noi la Festival degeaba avea invitație oficială. A lipsit dintre noi. A pornit cu intenții generoase, ca invitat oficial a trebuit să se reîntoarcă...

După aceste două incidente, putem aprecia că scopul este de egalitate... Dar ce fel de meci și ce fel de scor?! Dacă asta rămîne conștientă la punctele de frontieră, nici în veci nu vom ajunge în Europa.

Mai grav că astfel de „meciuri” nu se dispută cînd zilnic mii și mii de bișnițari aduc din România motorină fără ca cineva să-i întrebe...

Iar oamenii care se apropie cîștig, sub semnul culturii, sînt opriți, întorși umiliți... Sub semnul culturii e adevărat în zilele noastre cultura nu prea are preț... Oricît ar dori să treacă hotarele.

Șt. O.

„Salvatu-ne-ai, ca un salvator iubitor de oameni”

Ca un acord final al sărbătoririi Paștilor, ediția din acest an al Festivalului coral internațional de muzică sacră de la Giula, sîmbătă, la 6 mai, a fost iarăși un prilej al cîntatului în comun spre slăvirea Domnului, o sărbătoare care a unit oamenii și a înălțat sufletele. Inițiativa de acum cîțiva ani a corului mixt românesc PRO MUSICA din Giula de a organiza întîlniri corale – alternativ: într-un an muzică laică, în anul următor muzică bisericească – a devenit de pe acum o nobilă tradiție. Prin strădaniile organizatorice ale lui Ștefan Oroian, de pe acum ea atrage alături de formațiile corale românești din Ungaria și cîteva coruri prestigioase din România. (De astă dată, alături de corurile deja cunoscute din Arad și Oradea a debutat și un cor mixt din Pitești).

Ediția din acest an s-a desfășurat sub semnul unor circumstanțe întrucîtva noi: de astă dată, evoluția celor șapte coruri a avut loc pe scena Centrului cultural românesc. Nou a fost și finalul, fiindcă această prezentare a culminat printr-o vecernie de la catedrala Sf. Nicolae. Tot drept nouate poate fi considerată evoluția formației ARS NOVA din Pitești. Profesionalismul lor s-a exprimat printr-o disciplină și perfectă stăpînire a partiturilor. Cu ochii pe mîinile maestrului Gheorghe Gomoiu, toate vibrațiile mentale ale cîntăreților s-au concentrat asupra cîntecului. Ei au adus un repertoriu mai puțin obișnuit și au dovedit publicului încă o dată în plus, cît de multilaterală este muzica sacră. De bogăția în sentimente, de tîlmăcirea nuanțată a acestora, de umilința creștinească a interpreților ne-a convins iarăși corul CAMERATA FELIX. Maestrul Avram Geoldeș a ales un repertoriu deosebit de pretentios, pe care l-a realizat cu cîntăreții săi într-un mod magistral. Moartea pe cruce – în interpretarea orădenilor – a fost cel mai cutremurător moment al festivalului, al cărui ecou va răsună încă mult timp în inimile ascultătorilor. (Venind vorba de ascultători: nu prea mulți, nu prea disciplinați.)

Domnul profesor Gheorghe

Flueraș adusesse pe scenă trei coruri. Firește, EMIL MONȚIA, ca o formație corală profesionistă, și-a adus pe deplin forma. Cu cîntări minunate și interpretare deosebit de nuanțată, corul din Arad nu putea fi comparat cu cele două coruri din Ungaria. În schimb, se putea constata o dezvoltare categorică a corului „sătesc” VIVA LA MUSICA din Chitighaz. Numai cel ce i-a asultat pe chitighăzeni cu cîțiva ani în urmă, la debut, își dă seama de calea lungă parcursă pînă la evoluția din sîmbăta trecută. În privința corului giulan se remarcă rutina scenică, se recunoaște mîna sigură a maestrului, dar, să-mi fie cu iertare, se resimte și o anumită lipsă de disciplină, care atrage după sine șovăieli și intonații greșite. (Atenție, să nu se risipească munca ultimilor ani!...)

Corul de femei din Bătania a apărut pe scenă cu disciplina obișnuită, cu „forma” cu care ne-am obișnuit. Iar ca acum cîteva decenii: printre cîntărețele mai vîrstnice, și cîteva fețe tinere: fetele sau nepoatele unor coriste. Aceeași impresie disciplinată a lăsat-o și corul din Apateu. Singura formație corală românească din Bihor a parcurs aceeași cale anevoioasă care face dintr-o mîna de oameni care cîntă în parte – un cor. Și aici s-a resimțit atașamentul, colaborarea și voința unită dintre cîntăreți și maestrul lor, profesorul Gheorghe David. (Ce bine ar fi dacă apatenii ar avea și alți „rivali”, cu care să se măsoare.)

Vecernia oficiată de Preasfințitul Episcop Sofronie a asigurat în orele serii un apogeu la care atît credincioșii, cît și cîntăreții celor șapte coruri au simțit sfințenia locului, evlavia credinței și, cîntînd împreună acel triumfal „Hristos a înviat!”, au putut trăi sentimentul cînd „Cu noi este Dumnezeu”.

După programul oficial, abia cina și cîntecul în comun a adus la destinderea senină a cîntăreților. Eliberați de încordarea competiției, de emoțiile scenei, cîntăreții au petrecut împreună pînă noaptea tîrziu, uniți prin puterea cîntecului. **Edda Illyés**

Păreri

Un profesor de-al nostru a participat la Festivalul de muzică sacră. După program și după un pahar de coniac, mi-a mărturisit: Știi, prietene, corurile sosite din România au cîntat așa cum numai Real Madrid joacă, pe teren propriu. Totul a fost de calitate Zeiss.

...După Festival, la vecernia din catedrală am avut senzația că sînt la un concert de cel mai înalt nivel. – Preotul slujitor și cei patru cîntăreți din Arad au reușit să creeze o armonie deplină pe care ar fi trebuit să o înregistrăm – a spus redactorul muzical de la Radio București... Sînt de acord, și sper că vom mai avea ocazia... căci o înregistrare nu e chiar atît de costisitoare...

După Festival, doar cina a fost servită încet și cu greu. Mai ales seria a doua a întîrziat – cina pentru corurile din Ungaria. Astfel oamenii au fost flămînzii și iritați. La urmă au primit și „repetă”... Iar în fine oaspeții au plecat acasă săturați și bine dispuși... **Șt. O.**

P. S. Sofronie robind cuvintele de deschidere a festivității

Corul mixt din Apateu, dirijat de Gheorge David

Corul „Pro Musica”, organizatorul Festivalului

„Ars Nova” din Pitești, dirijat de maestrul Gheorghe Gomoiu

„Camerata Felix” din Oradea, dirijor Avram Geoldeș profesor universitar

Lista sponsorilor:

Episcopia Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria; Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria; Redacția „Foala românească”; Autogovernările Minoritate Românești din Giula, Seghedin și Budapesta sectorul V și VII; Direcția Apelor; Florăria „Bokrét”; Florăria „Tünde”; Maria Marc – șefa Campingului Marc; Czegledi Optika; Szármay Hús Mintabolt.

Examenul de limbă – în valvîrtej

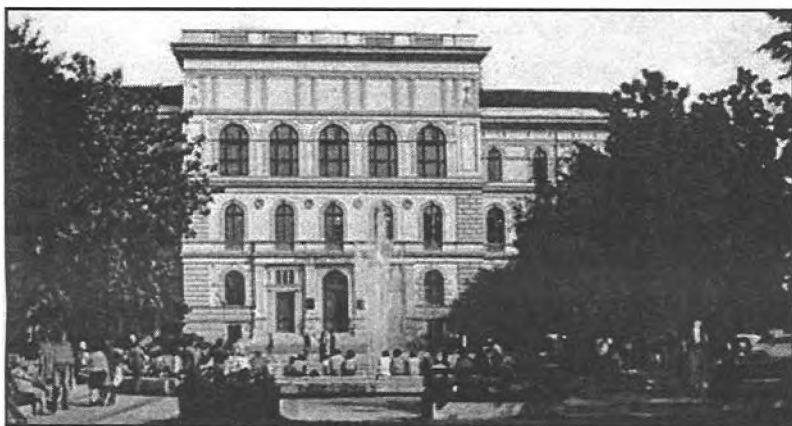
Este cunoscut faptul că organele competente, la sfîrșitul anului trecut, au introdus unele modificări în sistemul de examinare la limbile străine, care funcționa, de altfel, în mod normal. Argumentul oficial al „reformei” lansate a fost: îmbunătățirea condițiilor profesionale și financiare ale examinării, creșterea eficienței, introducerea concurenței, înlăturarea „monopolului” centrului din strada Rigó (Budapesta), etc. Totul s-a transformat însă în valvîrtej, cum deseori se întîmplă în perioada de tranziție prin care trecem. Se pare că „reforma” se va face, dar nu se va schimba nimic... Centrul de pe strada Rigó e mai puternic ca odinioară, concurenți nu prea sînt, deoarece sumele de acreditare a programelor de examinare depășesc posibilitățile bănești ale instituțiilor mai sărace.

La ședința recent organizată de

Ministerul Învățămîntului am aflat că sistarea examenelor a fost o eroare, creînd dificultăți mai ales tinerilor care acum își termină studiile liceale, că ministerul de resort este dispus să acopere cheltuielile de acreditare a programelor elaborate pentru limbile „mici”, de naționalitate, că se lucrează „intens” la elaborarea acestora, că ar trebui deblocată interdicția examinării pînă la definitivarea și acreditarea noilor programe.

Pînă la urmă, totul depinde de decizia organelor ministeriale, de hărnicia experților care întocmesc programele pentru acreditare, numai că li se cer maldăre de hîrtii... Dacă bătaia vîntului va fi favorabilă, de la începutul anului viitor cei pe care îi privește se vor putea prezenta din nou la examene. În privința limbii române nu se prevede nici o modificare.

Gh. Petrușan

Oare cînd vom mai putea da examen de limbă la Universitatea din Seghedin?

Tabere de specialitate pentru minorități

Ministerul Învățămîntului inițiază o nouă rundă de concurs pentru obținerea de fonduri în vederea organizării unor tabere de limbă maternă, păstrare a tradițiilor și tabere de lectură. La concurs se pot prezenta școli, instituții care au interes sau tangență cu sferele de activitate amintite. Taberele să aibă o durată de cel puțin o săptămînă și să antreneze cel puțin 15 copii.

Dosarul de concurs să cuprindă schița programului, criteriile de specialitate, planul cheltuielilor (cu recomandările corespunzătoare de preț), numărul participanților și al personalului de specialitate.

Termenul de înaintare a dosarului de concurs: 20 mai 2000, pe adresa: 1884 Budapesta, Pf. 1.

Poșta redacției

„Stimată doamnă redactoare,

am avut norocul să citesc rîndurile Dvs. în numărul 17 al Foii românești cu titlul „Iubite cetitoriu”. Din acest articol am simțit un sincer îndemn la îmbunătățirea Foii românești. Pentru aceasta aș avea și eu o propunere: ar fi bine dacă în Foaie ar fi o rubrică cu titlul „Așa vede cititorul...” sau „Părerile cititorului despre...”. Bine-nțeles, dacă e cu putință și numai atunci dacă sînteți de acord cu părerea mea.

Cred că viața produce destule teme și pentru noi, românii din Ungaria, la fel ca și pentru fiecare cetățean al Ungariei. Ar fi bine, dacă cititorul și-ar putea scrie părerea fără a-l cunoaște, adică fără nume, fiindcă – eu așa cred – de multe ori sîntem de acord cu o părere, chiar dacă nu cunoaștem autorul ei. Totodată asta nu ar fi obligatoriu. Dacă cineva vrea să-și semneze părerea, hai s-o facă.

Închei scrisoarea cu o întrebare: oare cum e mai bine, mai corect: să-ți spui părerea pentru a îmbunătăți un anumit lucru sau să taci și să dai din mîină?

Maria Oros, Micherechi

Dezbateri de atelier

La sugestia profesorului de limbă română, Mihai Cosma din Seghedin, prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria propune continuarea dezbaterilor inițiate de cercetătorii noștri acum cîțiva ani, cu scopul de a discuta unele probleme concrete de limbă la românii din Ungaria. Dezbaterile de atelier vor fi organizate sistematic pe probleme propuse de specialiști. Întîlnirea va avea loc la 20 mai 2000, ora 10.30, la sediul Uniunii, str. Doja nr. 8.

Sînt invitați reprezentanții diferitelor instituții culturale românești din țară, profesori, lingviști.

Se vor dezbate următoarele teme: Scrierea numelor de persoane; Oferte pentru formulări tipice; Denumirea unor instituții publice; Scrierea numelor localităților (ca de ex.: Bichișciaba/Bichișceaba/Békéscsaba, Chitighaz/Chitichaz, etc.).

În urma dezbaterii de atelier, Prezidiul Uniunii Culturale va întocmi un registru al problemelor discutate. Acest registru va fi trimis diferitelor instituții românești din țară cu propunerea ca cele stabilite de specialiști să fie folosit în mod unitar.

Curs de perfecționare acreditat

Ministerul Învățămîntului publică sprijinirea unor cursuri de perfecționare pentru cadrele didactice de naționalitate. Cursul să cuprindă perfecționare în domeniul limbii materne, de metodică și didactică. La terminarea cursului, participanții vor primi un certificat acreditat. Cursurile pot fi inițiate de acele instituții de învățămînt superior, care au posibilitatea organizării unor astfel de cursuri.

Termenul de înaintare a dosarului de concurs: 20 mai 2000.

Informații: la biroul de informații al Ministerului (1055, Budapesta, str. Szalay nr. 10-14).

În atenția celor exigenți

Cîte ceva despre numerale

Ar fi o părere nejustă să afirmăm că cetățenii oricărei țări, pînă la unu, vorbesc la perfecție limba lor maternă, limba majorității care este limba oficială a statului respectiv. Așadar, trebuie să recunoaștem că nici româna nu se vorbește fără greșeli nici de noi, românii din Ungaria, nici de românii de peste hotare.

Prin urmare să nu preluăm forme greșite ca: *șapte, unspe, doispe* etc., ci să spunem corect: *șapte, unsprezece, doisprezece* etc., și să zicem: *paisprezece, șaisprezece* și nu: *patrusprezece / paispe, șasesprezece / șaispe*.

Folosind cîteva numerale cardinale ca numerale ordinale pe lîngă anumite substantive, nu comitem greșeală. De pildă: *felul doi, etajul trei, actul patru, volumul cinci, capitolul cin(c)i sprezece, pagina optsprezece* (și nu: *optesprezece!*) etc.

Mai multă nesiguranță se prezintă, atît în vorbire, cît și în scriere, în legătură cu numerele ordinale. Formarea lor, de la 2 în sus, se face la cele masculine cu *al + numeralul cardinal + lea*, la cele feminine cu *a + numeralul cardinal + a*.

Atenție însă la următoarele: *a cincea* (nu: *a cincia!*), *a șasea* (nu: *a șasa!*), *al optulea* (nu: *al optălea / optelea!*).

Să nu uităm că scrise cu cifre al 3-lea, a 8-a, al X-lea, a XVI-a etc. la sfîrșitul rîndului nu pot fi despărțite.

Pentru a nu comite greșeală, să zicem și să scriem: *clasele a 2-a și a 3-a, secolele X-XI* și nu: *clasa a 2-a și a 3-a, secolul X-XI*.

Cel mai des trecem cu vederea că numeralul ordinal *întîi* are o singură formă pentru ambele genuri: *blocul întîi, clasa întîi*, și nu primește articol numai stînd în fața substantivului: *întîiul (bloc), întîia (clasă), întîii (concurenți), întîile (încercări)* întocmai ca și *primul (manual), prima (carte), primii (studenți), primele (cursuri)*.

Observînd că formele *ambii, ambele* sînt articulate față de *amîndoi, amîndouă*, (și luînd drept model construcțiile: *cunoscuții artiști, cunoscutele artiste*, respectiv *artiștii cunoscuți, artiste cunoscute*), nu vom comite greșeli, ci vom spune corect: *ambii elevi, ambele eleve, amîndoi elevii, amîndouă elevele*.

Să se acorde mai multă atenție numeralului adverbial *o dată* și adverbului *odată* care nu se deosebesc în pronunțare. Iar în scris nu se vor comite greșeli dacă se vor pune întrebările: *de cîte ori? (o dată), cînd? (odată)*.

Nota bene: locuțiunea prepozițională *o dată cu* se scrie în cîntece separate.

Lucia Borza

Pomenirea lui Emanuil Gojdu

Clădirile curții Gojdu au trecut în proprietate particulară. La 3 mai 2000 s-a semnat la Budapesta actul de vânzare-cumpărare a imobilului din centrul capitalei Ungariei. Noul proprietar, o firmă particulară din Cipru a cumpărat clădirile la un preț de 800 de milioane de forinți. Pentru lucrările de renovare se vor investi 2,5 miliarde de forinți. La Paștile Morților și-au amintit de Emanuil Gojdu membrii comunității românești din Budapesta. Vești noi despre soarta scheletului monumentului funerar al lui Gojdu, transportat la Oradea acum cinci ani pentru renovare, nu s-au auzit nici de această dată. Redacția Foii a adunat la un loc informațiile actuale legate de amintirea marelui mecenat al culturii române, Emanuil Gojdu.

Coroanele amintirii, florile cinstirii

În duminica Paștilor Morților, la Capela ortodoxă română din Budapesta, protopopul *Marius Maghiaru* a celebrat o slujbă de parastas în amintirea lui *Emanuil Gojdu*. La monumentul funerar al Familiei Gojdu au depus coroane de flori, în numele Societății culturale a românilor din Budapesta, *dr. Emil Bodirca* și *Ștefan Mureșan*. La manifestare, *Petru Cordoș*, ambasadorul României și-a exprimat bucuria pentru modul în care românii din Capitală își stimează trecutul, contribuind astfel la consolidarea comunității lor. Despre activitatea lui Gojdu a vorbit cercetătoarea *dr. Maria Berényi*.

denumirea de Curtea Gojdu. În prezent aceste clădiri sînt într-o stare deplorabilă, mai nou s-au ivit și unele probleme juridice. Fundația Gojdu, cu sediul la Sibiu, reanimată recent, cere intervenția externelor de la București pentru ca Budapesta să recunoască dreptul Fundației la clădirile din Curtea Gojdu. Partea maghiară consideră însă pretențiile românești nejustificate. Premierul României, *Mugur Isărescu* propune ca problemele în discuție să fie examinate de experții celor două țări pentru „a găsi o soluționare acceptabilă”.

În săptămîna din Paștile Morților istoria clădirilor curții Gojdu a luat o nouă

forinți, iar noul proprietar va intra în posesia clădirilor Gojdu după ce va termina renovarea integrală a acestora. Firma cipriotă va investi aici 2,5 miliarde de forinți, amenajînd un complex de tipul Covent Garden din Londra. Lucrările trebuie terminate pînă la finele anului 2001. Primăria sectorului este de părere că numai astfel a fost posibilă oprirea deteriorării clădirilor, numai astfel va putea prinde viața Curtea Gojdu. Veniturile funcționării acesteia vor servi interesele financiare ale actualilor investitori.

Integrat în complexul Curții Gojdu există totuși o proprietate românească.

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria a primit în posesie încă în 1993 clădirea din strada Holló nr. 8, cu o suprafață de 957 m² și a mai fost despăgubită cu 43 de milioane de forinți. Acest fond însă n-a fost investit pentru renovarea clădirii din Budapesta.

Statul maghiar a acordat apoi anul trecut 9 milioane de forinți pentru renovare. La imensa muncă sînt angajați actualmente patru muncitori. Protopopului *Marius Maghiaru*, parohului capelei nu i s-a comunicat nici pînă la ora actuală, dacă în anul 2000 vor fi asigurați bani pentru continuarea lucrărilor.

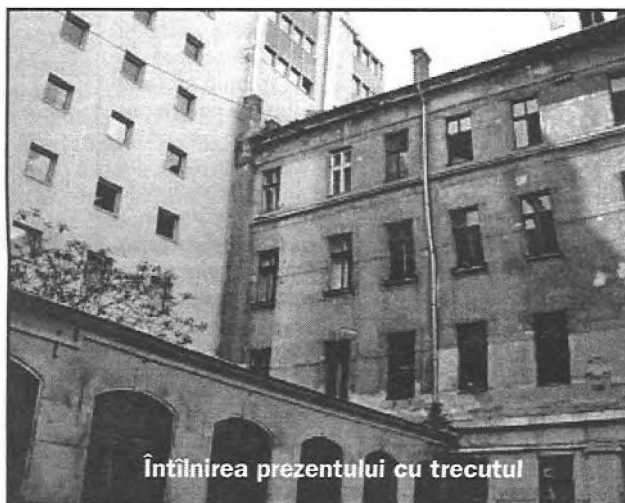
Cît privește reînnoirea întregului complex, Szabó Zoltán a declarat că lucrările de reînnoire nu vor schimba aspectul istoric al clădirilor. Prezentă fiind la parastasul din Duminica de Paștile Morților, viceprimara sectorului VII a asigurat reprezentanța românilor: Curtea Gojdu își va păstra caracterul arhitectural original. *Gyurisné Braunsteiner Márta* a solicitat ajutor de la *dr. Maria Berényi* pentru a o consulta în problemele Fundației Gojdu, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria fiind autoarea celei mai cuprinzătoare lucrări despre Emanuil Gojdu și activitatea Fundației Gojdu.

Pe aici va trece Alea Madách

În ciuda faptului că Primăria a încheiat contractul de vânzare-cumpărare a imobilului Gojdu, chiar dacă există deja planuri aprobate, lucrările de renovare nu vor putea începe de azi pe mîine. Primăria

Fundația Gojdu din Sibiu, cerînd să se considere nelegal contractul de vânzare-cumpărare semnat recent de autoritățile de sector cu firma particulară din Cipru. Szabó Zoltán este convins: Curtea Goj-

Întîlnirea prezentului cu trecutul

de sector nu a rezolvat încă evacuarea tuturor chiriașilor locuințelor din clădirile vîndute acum. Mai sînt două familii care nu s-au mutat de aici. Una dintre ele cere 26 de milioane de forinți despăgubire pentru locuința cu 130 de m² din incinta Curții Gojdu. Primăria consideră exagerată pretenția. Urmează să decidă tribunalul. Chiriașii dau în judecată Primăria și

du va fi reînnoită pînă la sfîrșitul anului ce vine.

De Paștile Morților din anul 2001, membrii Societății culturale a românilor din Budapesta se vor întîlni din nou la sărbătoarea de pomenire a lui Emanuil Gojdu. Organizatorii propun de pe acuma ca pentru evenimentul tradițional să primească invitație și elevii, profesorii diferitelor școli românești din țară.

Fațada Curții Gojdu

Mulțumită lui Emanuil Gojdu au primit burse mii de studenți din Ungaria și Ardeal, între anii 1870 și 1920.

Clădirile ce constituiau baza materială a acestor ajutoare se găsesc în sectorul VII al Budapestei și sînt cunoscute și azi sub

cotitură: Szabó Zoltán, primarul sectorului VII și *Arie Yom Tom*, reprezentantul firmei particulare cu capital în Cipru a semnat documentul de vânzare-cumpărare a imobilului. Conform acestei înțelegeri, sectorul VII a vîndut Curtea pentru 800 de milioane de

Capela ortodoxă de pe str. Holló nr. 8

Recunoștință și iubire pentru mama

În jurul anului 1850 a trăit în Endon, Anglia, un predicator al evangheliei, G. B. McDonald, împreună cu soția sa. Erau o familie săracă, dar bogată în lucrurile sfinte ale comuniunii cu Dumnezeu. În aceasta, ei erau superiori. În familia lor s-au născut patru fete: Georgia, Agnes, Alice și Loise. Georgia s-a căsătorit și a devenit mama lui Sir W. B. Jonnes, unul dintre cei mai mari pictori din vremea sa. Agnes s-a măritat și a devenit mama lui Sir. J. Poyntor, tot mare pictor și președinte al Academiei Regale de Artă din Anglia. Alice s-a căsătorit și ea și a devenit mama lui Rudyard Kipling, marele scriitor englez. Loise s-a măritat și a devenit mama lui Stanley Baldwin, fost prim-ministru al Angliei.

Cu toții cunoaștem această cugetare: în spatele fiecărui om mare se ascunde o femeie cu o minte nobilă și o inimă mare.

În luna mai, când cei mai mulți oameni sărbătoresc Ziua Mamei, suntem datori să ne luăm și noi câteva clipe de răgaz pentru a ne apleca mințile și inima în dreptul celei care prin trăirea ei pune viitorul pe fruntea de prunc, așa cum spune poetul Alexandru Popovici.

De cuvântul mamă au fost și rămân legate trăiri precum: suferință, jertfă, mângâiere, speranță. Ecoul mamei în inima fiecărui om este adânc și trezește sentimente care nu pot fi înțelese decât în mod personal. Amintirea mamei trebuie să fie o provocare, o sursă de energie, o lumină pentru clipele umbrite ale vieții.

Mame de pretutindeni, să nu uităm că viața noastră se multiplică cu fiecare copil căruia îi dăm naștere. Cu ceea ce suntem bun sau rău continuăm să trăim și să influențăm lumea din jur prin copiii noștri. Puterea minții și a inimii noastre nu se frânge între pereții bucătăriei și ai camerei de baie, ci trece dincolo aducând bucurie și bogăție în societate sau sărăcie, lacrimi și disperare.

Copiii și tinerii Bisericii Baptiste române din Micherechi au sărbătorit cu bucurie și recunoștință, duminică 7 mai, Ziua Mamei. Fiecare copil și tânăr a vrut prin versul poeziei sau a cântecului să mulțumească celei care nu doar că l-a dat viață, dar și sădește prin cuvinte și fapte sensul și nădejdea vieții.

Bucuria a fost și mai mare, când și frații mai învârstă și-au exprimat gândurile și sentimentele lor față de cele care în anii grei ai începutului de viață le-a fost sprijin și model pentru viață.

Mesajul pastorului Daniel Burtic a fost rostit ca o mângâiere pentru mamele care suferă, cât și o încurajare de a rămâne mame credincioase, care-L caută din toată inima lor pe Dumnezeu.

De ziua mamei, la Biserica Baptistă din Micherechi au curs din ochii celor prezenți lacrimi de bucurie prin cercetarea Duhului lui Dumnezeu. Toate mamele și tinerele care într-o zi vor deveni mame au primit din partea copiilor câte o floare simbol al gingășiei care răzbate din inima unei mame.

Ce fericire ar fi însă ca în fiecare familie Ziua Mamei să se sărbătorească în fiecare zi.

Multe din lucrurile vieții vin în grupuri de două, trei sau chiar mai multe. Sunt mii de trandafiri, stele și asfințituri. Chiar și frații avem mai mulți, și rude, și prieteni. Dumnezeu nu ne-a dăruit însă în toată lumea decât o singură... mamă.

Mamele scriu cu mâinile lor gingașe în inima copiilor ceea ce vântul aspru al vieții nu va reuși niciodată să șteargă.

O casă modernă este un loc în care toate lucrurile pornesc și se opresc printr-o simplă apăsare de buton. Cu excepția copiilor...

Adevăratul cămin nu este clădit cu mâinile, ci cu inima.

O casă micuță poate cuprinde tot atâta fericire cât o casă foarte mare.

Dintre toate calmantele din lume, cel mai eficient este... sărutul unei mame.

Mama este singura ființă capabilă să-și împartă iubirea între cei zece copii ai ei și totuși să i-o dea fiecăruia întreagă.

Cărarea unei mame este într-adevăr presărată cu flori; dar de obicei ele nu înfloresc înaintea pașilor ei, ci în urma lor.

Rezolvarea aritmografului din săptămîna trecută

Programul de duminică al Bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

— ora 9.30 și 14.00 — serviciu divin

Chitighaz — ora 9.00 — oră de rugăciune

ora 10.00 și 15.00 — serviciu divin

Micherechi — ora 9.00 — oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 — serviciu divin

Caracterul se șlefuieste prin rugăciune

Fără nici o îndoială, cea mai dificilă lucrare pe care o are omul de făcut în viață este clădirea unui caracter vrednic de veșnicie. De aceea, înainte de a te ruga pentru schimbarea împrejurărilor prin care treci, trebuie să te rogi pentru schimbarea caracterului tău. Trebuie

să ne rugăm când avem o stare bună pentru rugăciune, deoarece ar fi păcat să pierdem o astfel de ocazie, dar trebuie să ne rugăm și când nu avem chef de rugăciune, căci ar fi prea periculos să acceptăm să rămânem într-o astfel de stare.

Am stat de vorbă cu oameni cărora li s-a greșit cu adevărat și erau răniți în sufletele lor. I-am ascultat, i-am înțeles și am simțit povara lor. Toate acestea însă nu sunt suficiente pentru a aduce rezolvare și vindecare. M-am gândit și am cercetat cum se poate rezolva o astfel de situație. Răspunsul l-am găsit în învățătura Domnului Isus din rugăciunea „Tatăl nostru”.

„Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiții noștri”

O astfel de cerere este o pledoarie pentru caracter! Este un alt fel de a zice: „Doamne, nu ne ierta chiar așa de repede. Fii preocupat de caracterul nostru mai întâi. Vezi dacă nu cumva iertarea ta pecetluiește ruina noastră. Avem nevoie nu numai de iertare, ci și de construirea unui edificiu launtric în care să ne asemuim cu Tine.”

Dacă vrei să te audă Dumnezeu când te rogi trebuie să-L auzi și tu când îți vorbește. Rugăciunea nu este un substitut pentru acțiune, pentru gândire, pentru veghere, pentru suferință sau pentru dărmăcie; rugăciunea trebuie să fie doar fondul pe care trebuie să se desfășoare toate acestea. Scopul adevărat al rugăciunii nu este să-L schimbăm pe Dumnezeu, ci să ne schimbăm pe noi înșine.

Un tată trebuie să zidească caracterul copiilor săi. Dumnezeu, ca Tată desăvârșit, ne sugerează în rugăciunea model, limitele unei absolviții de vinovăție. Fapta vinovată nu poate fi iertată decât în măsura în care întreținem preocuparea formării unui „caracter cristic”. Această stare a lucrurilor este subliniată de Domnul Isus și în pilda robului nemilostiv. Absolvit de o datorie de 10.000 de galbeni, neisprăvitul în caracter n-a vrut să ierte aproapelui său o datorie de o sută de lei (Mat. 18:21-35). Consecința a fost, că s-a declarat recurs și împăratul l-a aruncat pe cel nemilostiv în temniță „pe mâna chinătorilor, până va plăti tot ce datora.” „Tot așa va face și Tatăl Meu cel ceresc, dacă fiecare din voi nu iartă din toată inima pe fratele său.”

Nicolae Iorga spunea că: „O iertare acordată prea ușor este uneori mama unei noi fărâdelegi.” Iosif din Egipt nu și-a așigurat iertarea înaintea fraților săi, decât după ce i-a supus la celebrele sale teste. Condiționarea iertării are drept scop formarea unei deprinderi de a ierta în fiecare ucenic al Domnului Isus. Având în vedere climatul de nedesăvârșire generală și scăderile fiecăruia dintre noi, o astfel de atitudine este strict necesară fiecăruia dintre noi. Doar ea ne poate înlesni trăirea în aceeași familie sfântă și conlocuirea în aceeași Casă a Domnului.

— Daniel —

Cine a compus „Hristos a înviat”?

În noaptea de Sfintele Paști, creștinii ortodocși cîntă la miezul nopții de Înviere a Domnului troparul *Hristos a înviat*. Întreaga obște care participă la slujba religioasă, întonează – la unison – acest cîntec simplu, cu o vechime seculară.

Puțini sînt aceia care știu că autorul acestui cîntec nu este un compozitor anonim, ci unul dintre marii dascăli români din secolul al XIX-lea, *Alexandru Podoleanu*. După cum ne informează revista bucureșteană *Doina*, (nr 18 din 1 iunie 1884), compozitorul Alexandru Podoleanu a format un cvartet vocal din cîțiva mari cîntăreți de operă, care a lansat în paraclisul Mitropoliei din București, în prezența Regelui Carol I și a reginei Carmen Sylva, troparul *Hristos a înviat* în cele trei versiuni muzicale cunoscute pînă astăzi. Evenimentul s-a petrecut după slujba religioasă tradițională, unde celebrul cvartet vocal a susținut răspunsurile liturgice, concepute de dirijorul și compozitorul Alexandru Podoleanu. Același nucleu vocal – se pare – că a cîntat și la mormîntarea lui Mihai Eminescu pînea *De-oi adormi curînd* de George I. Mugur (varianta poetică la *Mai am un singur dor*).

Troparul *Hristos a înviat* a devenit atît de popular, încît după 50-60 de ani de la lansare, chiar și unii profesioniști nu mai știau numele compozitorului, publicîndu-l sub binecunoscuta sintagmă „melodie veche”.

Alexandru Podoleanu s-a născut la 30 august 1846 în comuna Pădoleni,

județul Neamț. Și-a început educația muzicală la Școala de cîntăreți bisericești din Mănăstirea Neamț, apoi a ajuns la Conservatorul de muzică din București. După absolvirea a fost numit ca profesor suplinitor de muzică vocală la Liceul Sfîntul Sava din București. Aici a început apostolatul său didactic, Alexandru Podoleanu reușind să închege cel mai prestigios cor școlar din Capitala României, concertele sale de la Ateneul Român devenind modele de profesionalism pentru întregul învățămînt. Prin exemplul viu, Alexandru Podoleanu a reușit să-l convingă pe ministrul Învățămîntului Spiru Haret, să introducă – obligatoriu – în programa analitică școlară, cursul de cor. Alexandru Podoleanu a murit în 1907, în București, după ce lăsa moștenire cîteva veritabile șlagăre ale genului bisericesc (*Hristos a înviat*, *Mulți ani trăiască*, colindul *Moș Ajun*, troparul *În Iordan botezîndu-te Tu, Doamne*, axionul *De Tine se bucură*).

După mai bine de un secol de la lansarea acestui inspirat cîntec de Paști (*Hristos a înviat*), melodie definitiv intrată în conștiința creștinilor ortodocși, poate că este timpul ca numele autorului să fie scos din anonimatul apăsător al altor creatori modești, care s-au mulțumit doar cu mila lui Dumnezeu și cu recunoștința oamenilor care și-au aflat în cîntec, o clipă de înălțare sufletească.

(După Viorel Cosma,
Revista Radio România)

Cimitirul din Micherechi

Zorica Lațcu Teodosia Crucile

Înspre tărîmul celălalt,
E loc închis cu gard înalt;
Dar am văzut, printre uluci,
Atîtea cruci, atîtea cruci...
Părea tot locul ținîrim,
Păzit cu zbor de Heruvim,
Cu cruci de piatră, albe, mari,
Cu cruci de brad și de stejar.
Și cruci de argint și de oțel
Cerneau lumină peste el,
Iar cruci de aur și de fier
Scipeau ca semnele pe cer.
Atîtea cruci mi s-au părut
Că toate una s-au făcut.
O cruce mare strălucă,
Sub greul ei un Om zăcea.

– Tu cum de poți să le mai duci,
Atîtea cruci, atîtea cruci?...

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 21 mai 2000

Aletea –	ora 9.00 – pr. Alexandru Șerș
Apateu –	ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bătania –	ora 10.00 – pr. Ilie Ciocan
Bichia –	ora 9.00 – pr. Petru Pușcas
Bichiscriaba –	ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Budapesta –	ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Catedrala din Giula –	ora 10.00 – pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc –	ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Chitighaz –	ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Darvas –	ora 9.00 – pr. Cosmin Pop
Giula II –	ora 8.30 – pr. vicar Pavel Ardelean
Micherechi –	ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă –	ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal –	ora 9.00 – P. S. Sofronie, pr. Origen Sabău
Vecherd –	ora 11.00 – pr. Cosmin Pop

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi
Duminică, ora 17.00 – program religios
Marți, ora 18.00 – oră de rugăciune

Pomenirea celor adormiți

În două comunități românești din Ungaria, la Cenadul Unguresc și la Bătania, în fiecare an în a doua zi de Paști își amintesc de cei care nu mai sînt printre noi, de cei adormiți. La Micherechi această comemorare a avut loc în prima duminică după Paști, în Duminica Tomii. Pomenirea morților s-a ținut în cimitirul satului, unde în mijlocul credincioșilor a ținut o scurtă ceremonie *Prea Sfințitul Episcop Sofronie*, părintele vicar *Pavel Ardelean* și preotul paroh *Ioan Bun*. Episcopul Bisericii noastre ne-a povestit apoi despre însemnătatea acestei zile în viața credincioșilor ortodocși.

– Există o foarte veche tradiție a acestei sărbători pascale, anume pentru cei adormiți. Cum bine se știe, în Bisericele creștine tradiționale avem o zi specială a morților. În Biserica Catolică există ziua de 1 noiembrie, ca zi închinată pomenirii morților. Se numește sărbătoarea tuturor sfinților. Și în Biserica Ortodoxă este o zi a tuturor sfinților. Aceasta este prima duminică după Rusaliu. Dar pe lîngă aceasta avem și o zi specială închinată celor adormiți, aceasta este prima duminică după Paști, duminica Sfîntului Apostol Toma. De altfel, în Biserica noastră pomenirea celor adormiți se face de foarte multe ori, pe lîngă faptul că la fiecare Sfîntă Liturghie se face pomenirea lor. La începutul liturghiei, în cadrul proscomidiei, se face o pomenire de ansamblu a tuturor celor morți, de moarte bună sau de moarte năprasnică, de fulger, de cutremur, de lovitură a cailor, ș.a. Pe lîngă această a doua duminică după Paști, mai sînt două simbețe în cursul anului, cînd ne amintim de cei adormiți: Moșii de Iarnă și Moșii de Vară. Dar în cursul anului, în afara Săptămîinii Luminate, în fiecare sîmbătă se pomenesc cei adormiți. În Duminica Paștilor este atîta lumină în biserică încît nu se poate face o pomenire specială a celor adormiți. Dar Biserica nu uită. De aceea, prima duminică după Paști, cînd încă se cîntă troparul *Învi-eri*, ne gîdim la cei adormiți ai noștri.

– În această primă duminică după Paști ați considerat de bine să fiți împreună cu cea mai mare comunitate ortodoxă din țara noastră, cu micherechenii. Probabil și aici ați putut observa identitatea noastră dublă: nu prea mulți credincioși au fost în cimitir să-și amintească de morții lor, dar aceștia aprind luminări și depun flori pe mormînt și la 1 noiembrie, cînd sărbătoresc catolicii.

– Vă răspund printr-un exemplu personal: întotdeauna, cînd am avut ocazia, am spus că eu sînt născut în Arad. Acesta nu este un oraș monolit. În Arad trăiesc pe lîngă români, și minorități: maghiari, germani. În majoritatea lor aceștia sînt catolici. Eu

de cînd mă știu, țin minte că ai mei mă luau și mergeam la cimitir atît în ziua morților a noastră cît și în cea a catolicilor, la 1 noiembrie. De ce? Cînd am devenit mai mare și mi-am formulat prima dată această întrebare, am întrebat-o pe maică-mea, care

mi-a spus că: cum putem noi să ne lăsăm mormintele goale, lipsite de flori și părăsite, într-o zi în care cimitirele sînt pline de flori pe mormintele celorlalți? De aceea socotesc acest obicei nu o caracteristică a românilor din Ungaria, ci un lucru normal, o interculturalitate pe care o trăiesc întotdeauna minoritarii, dar și majoritarii.

– La Micherechi numai de trei ani se duc credincioșii, împreună cu preotul lor la cimitir pentru a face această ceremonie de pomenire. S-au dus ouă roșii, colaci și vin. Pînă cînd vor trăi oare aceste vechi tradiții religioase, care într-un timp păreau a fi aproape dispărute?

– Cred că tradițiile noastre legate de pomenirea morților întotdeauna vor fi foarte importante pentru credincioși. Este foarte frumos cînd cei întru-niți consumă împreună atît colacul stropit cu vin, cît și ouăle roșii de Paști, pentru că de fapt este vorba de o prelungire a comuniunii euharistice la biserică, de o prelungire a liturghiei. Cei vii se împărtășesc din colacul și din ouăle pregătite pentru cei adormiți, dar sufletește sînt împreună cu cei dragi lor.

Eva Iova

O zi ca în povești

Adriana Martin

Aproape 80 de copii s-au adunat sîmbăta trecută în curtea Casei de Povești din Bichișciaba, nu numai pentru a se întrece, ci și pentru a petrece o zi împreună, pentru a asculta multe povești frumoase. Autogovernarea românească din Ciaba, condusă de *Gheorghe Gros*, a oferit această posibilitate copiilor din școlile noastre pentru a cincea oară.

Concursul de povestire se organizează în fiecare an în luna mai. Acum, cu o zi înaintea Zilei Mamelor, această întâlnire a fost o zi de sărbătoare nu numai pentru copii, dar și pentru părinții care cu mîndrie și-au însoțit copilul la concurs.

Toate școlile unde se predă româna au fost reprezentate la Bichișciaba, cu excepția celei din Cenadul Unguresc. De la organizatorul *Gheorghe Gurzău* știm că nu numai instituțiile de învățămînt au primit invitație, ci au fost așteptați aici și copiii români din lo-

calitățile unde nu se predă limba noastră maternă.

Micii noștri povestitori, urmașii lui *Vasile Gurzău*, *Mihai Purdi* și *Teodor Șimonca*, s-au pregătit pentru concurs cu cea mai mare sîrguință, dar nu numai pe ei trebuie să-i lăudăm, ci și pe părinții, profesorii care i-au ajutat în această muncă.

Juriul a avut o sarcină foarte grea cînd a trebuit să aducă decizii și să facă clasamentul concursului. În cele patru grupe s-au născut următoarele rezultate:

Școlile unde se predă româna ca obiect de studiu

Clasele 1-4

Locul I: Estera Cercea (Aletea); Locul II: Tiberiu Leo (Bedeu); Locul III: Gavril Kocsis (Săcal); Mențiune: Bettina Török (Apateu).

Clasele 5-8

Locul I: Anikó Kakócz (Bedeu); Locul II: Orsolya Szakadati (Săcal); Locul III: Ana Lasc (Otlaca-Pustă); Mențiune: Judit Kolozsvári (Apateu).

Școlile cu limba de predare română

Clasele 1-4

Locul I: Patricia Petrușan (Micherechi); Locul II: Greta Ruja (Micherechi); Locul III: Iulia Machour (Giula); Mențiune: Emese Boda (Giula); Evelin Iuhás (Micherechi).

Clasele 5-8

Locul I: Adriana Martin (Micherechi); Locul II: Maria Molnár (Chitighaz); Locul III: Renata Rocsin (Giula); Mențiune: Nora Ardelean (Chitighaz); Albert David (Bătania); Zoltán Iova (Micherechi).

Dragi copii, și în anul 2001 se va organiza la Bichișciaba concursul de povestire. Atunci poate vor

Deschiderea festivă

Oare cine-i câștigătorul?

Adriana Rocsin

CONCURS

de bursă școlară pentru elevi și studenți

Curatorul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” a publicat în aceste zile concursul de bursă școlară pentru elevii și studenții de naționalitate.

Pot concura tineri de la școlile medii (în cazul românilor, numai elevii Liceului N. Bălcescu), care au obținut minimum media de 4,00.

Suma pe care acești elevi o pot primi este de 5.000 de forinți pe lună.

Termenul înaintării dosarelor de concurs: **14 iulie 2000.**

Curatorul va decide asupra acestora pînă pe 28 septembrie 2000.

Dintre tinerii de la instituțiile superioare pot concura aceia care au o medie minimă de 3,5. Și în acest an este obligatorie diploma care dovedește examenul de limbă (în cazul nostru la română) sau dacă cineva nu dispune de aceasta, trebuie să ceară de la Comisia Culturală a Autogovernării pe țară un document care atestă cunoștințele de limbă ale concurentului. Sînt scutiți de înaintarea documentului acei studenți, care învață la catedre de română sau care își continuă studiile superioare în țara-mamă.

Curatorul sprijină în primul rînd obținerea primei diplome!

Suma maximă pentru studenți este de 10.000 de forinți pe lună.

Termenul înaintării dosarelor de concurs: **29 septembrie 2000.**

Curatorul va decide pînă pe 26 octombrie 2000.

Informații suplimentare și dosare de concurs se pot cere și de la redacția noastră, pe adresa: Giula, str. Gh. Doja nr. 8. 5790, Tel./fax: 66/463-152.

fi invitați și copii de la grădinițele românești, dar se va lansa și un alt concurs: de scriere a poeziilor și navelor. Deci, nu aveți altă treabă, decît să citiți multe-multe povești, din care o veți alege pe cea mai frumoasă spre învățarea

pe de rost. Dar nu numai povești să citiți, ci și multe poezii, poate vă va inspira la scris. Vă dorim mult succes, iar cebanilor stăruință pentru a organiza și la anul această sărbătoare a copiilor români din Ungaria!

Eva Iova

Serbarea de rămas bun a elevilor români

Absolvenții Liceului N. Bălcescu din Giula își vor lua rămas bun de la profesorii și colegii lor sîmbătă, la 13 mai, cu începerea de la ora 10.00. Festivitatea se va desfășura în sala de spectacole a liceului, care se află în piața Liceum nr. 2.

Elevii din anul IV au dat examenul de bacalaureat în scris la limba și literatura română vineri, iar în zilele de luni și marți, 15-16 mai, vor scrie din maghiară și matematică.

Noul an școlar va începe la 28 august

S-a decis definitiv: noul an școlar va începe mai devreme decît cum ne-am obișnuit, la 28 august. Cu aceasta nu va crește numărul zilelor de curs, fiindcă în anul școlar 2000/2001 – pe lîngă tradiționalele vacanțe de iarnă și primăvară – între 1-5 noiembrie elevii se vor putea odihni în cadrul vacanței de toamnă. Acest plan despre structura noului an școlar a stîrnit multe discuții în zilele trecute în mijlocul specialiștilor și profesorilor.

Povestea săptămînii

Curățenia de primăvară la familia șoricelilor

„Afară din paturi, iarna a trecut!” Doamna Șoricioaică deschise obloanele. Soțul ei cască: „Chiar dacă nu hibernăm, în pat e atît de plăcut.” – „Nimic!, spuse mama Șoricioaică energic. Acum se face curățenie, și toți trebuie să ajute”.

Nu era nimic de făcut. Toată familia șoarecilor de pădure scoase masa, scaunele și paturile în fața căsuței de rădăcini și spălă, frecă și șterse praful.

„Unde este Max?” Mama Șoricioaică își propti mîinile în solduri: „Așteaptă numai!” Fiul cel leneș, Max, sforăia în pătuțul său călduț, ascuns sub o rădăcină, cu un fular gros de lînă în jurul gîtului și o căciuliță pe cap. Îl scutură, însă el nu se trezi. „Îl ducem cu pătuțul în fața casei”, hotărî tatăl. „Am impresia că zbor”, mormăi Max, se întoarse pe cealaltă parte și dormi mai departe. „Îți arătăm noi”, chîțcăiră frații săi, se cățărară în patul lui, ronțăiră fularul și căciulița, traseră de fire și le desfăcură. Max clipi: „Brr, ce rece e” – „O să-ți fie imediat cald”, rîse mama Șoricioaică, îți dăm voie să speli geamurile și cînd totul este gata o să mîncăm pe cinste”.

„Mîncare pe cinste?”, strigă Max. Niciodată nu sărise atît de repede din pat!

Din teze... dar nu ale liceenilor noștri

Cele șapte minuni ale lumii au fost un stîlp, o grădină și altele, dărîmate mai toate de cutremure și ploi.

Criminalul Lică Sămădăul omora fără milă și porci, și oameni și de aceea Dumnezeu nu îl mai lasă să trăiască decît pînă la sfîrșitul nulei.

Portretul ciobanului din „Miorița” este realizat foarte clar prin păr, mutră și mustață.

Explicația cuvîntului comisie: o adunătură de oameni care se adună fără nici un scop!

Cînd băgă mîna în gaura pupezei, Nică dădu de ceva moale și cald.

Romanul „Ultima noapte de dragoste, înția noapte de război” are ca temă sfîrșitul luptei pentru pace.

Vitoria Lipan este hotărîită să-l omoare pe ucigașul soțului ei pînă la capăt.

Mircea cel Bătrîn a fost îngropat la Cozia împreună cu umbra sa.

În focar

Big Brother

Spre informare pentru cei care nu urmăresc programele posturilor TV din Occident: *Big Brother* este o emisiune-live pe RTL2. Emisiunea non-stop (numită și *emisiune container*) este o producție a celui Marc de Mol, care este și unul dintre cei mai mari producători europeni de TV. Multe dintre producțiile de Mol – mai ales jocuri, programe show, concursuri – sînt preluate și de posturile comerciale maghiare. Revenind la cea mai nouă nebulie scornită: *Big Brother* (în engleză: *fratele mai mare*) deține săptămîni în șir recordul telespectatorilor.

Și despre ce este vorba? O duzină de oameni stau închiși într-un container și sînt urmăriți zi și noapte de două duzini de camere de luat vederi. Iar acești oameni din apartamentul artificial, aleși în mod rafinat dintre mii de concurenți, reprezintă un grup mediocru, variat din punct de vedere al componenței. Tineri și mai puțin tineri, bărbați și femei, șomeri și meseriași, casnice și studenți. Cea mai importantă regulă de joc este: „jucătorii” să facă față camerelor indiscrete, care înregistrează totul. Cine își iese din fire, pe cine nu mai țin nervii, acela este scos din joc, aruncat din container. Iar în regulă „joc de-a viața” în deplină izolare, fără ceas și fără știri zilnice, demască laturile pînă și cele mai tainice ale concurenților. Iar între timp, o națiune întreagă urmărește viața din container ca omul de știință șoricelii albi din borcan.

Despre limite morale nu se vorbește. În schimb, protagoniștii acestui joc neobișnuit, aleși, repet,

cu rafinament și calcul, au devenit adevărați (anti)eroi. De pildă, în Olanda (unde „jocul” a debutat), favorita telespectatorilor a fost o femeie durdolie, prostuță, neglijentă, cu limba ascuțită și trivială. În Germania, protagonistul Zlatco este un șomer mediocru și agresiv, care se laudă că încă n-a citit în viața lui o carte. („Cine, pe dracu, e Shake-speare?”) Tocmai el a devenit de pe o zi la alta idolul națiunii. Ce sens are, de fapt, emisiunea? Nici cei care au scornit-o nu știu s-o definească exact. Succesul este inexplicabil, dar garantat. Este, în orice caz, vorba despre o emisiune în direct în care telespectatorul se simte ca un invadator în sfera cea mai intimă, între cei patru pereți a unui om. Și ca atare, spectatorul poate urmări din numeroase puncte de vedere, cum trăiește comunitatea din container, cum se suportă unii pe alții, care este raportul dintre ei, cum comunică între ei, cum conviețuiesc în aceste circumstanțe de control permanent și multiplu.

Tendința actuală a diferitelor canale de televiziune este îndreptată spre individ, dar nu într-o accepțiune artistică, ci mai degrabă biologică, într-o manieră naturalistă, punînd sub lupă individul cu toate reacțiile sale spontane, cu gesturile sale cele mai necontrolate și cuvintele sale cele mai necugetate.

Oare ce folos avem dintr-o astfel de oglindă strîmbă?

Poate doar satisfacția de a nu ne vedea așa pe noi înșine...

– Ilda –

Benone Sinulescu va cînta în discotecă

Unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați interpreți ai cîntecului popular mînesc, anume Benone Sinulescu (cel care, de curînd, a sărbătorit 45 de ani de carieră artistică), și cei trei cavaleri ai formației „Ro-mania” au lansat, la sfîrșitul lunii aprilie, discul *Radu mamii*. (Melodia cu același titlu este cel mai cunoscut cîntec interpretat de Benone Sinulescu).

Fiind întrebat dacă va cînta și în discotecă cu „Ro-mania”, nea Benny – cum îi spun tinerii – a răspuns prompt: „Sigur că da. Ei cîntă melodii populare românești pe ritmuri moderne și astfel muzica noastră populară răsună și în discotecă.” Flăcăii din formație au spus că „de aceea ne place să cîntăm cu nea Benny, fiindcă are cîntece apropiate stilului nostru și a fost foarte deschis pentru colaborare. Iar nea Benny este încă tînăr. Se îmbracă tînerește și glumește foarte mult.”

Luna mai — luna familiei

Oficial, prin anumite decrete suprastatale sau hotărâri ale ONU, luna mai are câteva momente (sau zile) de vîrf care s-ar cuveni să fie serbate în mod conștient. Luna începe cu 1 mai, ziua celor ce muncesc, zi care azi și-a pierdut mult din importanță. În continuare, prima duminică din mai este consacrată mamelor și primește o pondere tot mai mare în toată lumea. Mai puțin știu că 15 mai este Ziua Mondială a Familiei. În fine, în ultima duminică din mai este ziua cînd se sărbătorește copilul, această duminică devenind de câteva decenii încoace Ziua Internațională a Copilului.

În acest fel, frumoasa lună de primăvară cuprinde un arc impresionant de sărbători care, toate la un loc, au menirea să întărească familia, să-i reînvie însemnă-

tea sacră, să-i readucă prestigiul biblic, istoric și social. Mai cu seamă azi, cînd mulți copii trăiesc și cresc în afara familiei și nu mai simt căldura căminului, cinstirea acestor zile primește o importanță și mai mare. Și nu trebuie să credem că serbările închinete mamei, maiaturile organizate de Ziua Copilului sau pomenirea acelei Zile a Familiei sînt exagerări inutile sau formalități goale. Dacă fiecare individ acordă doar cu puțin mai multă atenție acestor momente festive, atunci a făcut deja ceva în direcția bună. Iar dacă semnificația acestor zile se conștientizează pe plan social, și dacă oamenii și-ar reveni din necredință, atunci, poate, în viitor nici n-ar mai fi atîția copii abandonați, nici atîtea mame oboșite și nici atîtea familii destrămate. Cre-

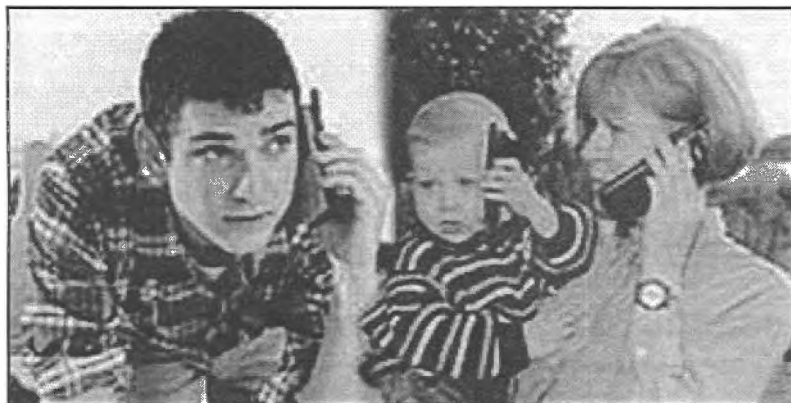

dința și stima socială va putea remedia crizele familiale acute, iarcăldura vetrei nu va mai fi periclitată de furtunile istorice sau de frământările politice.

— Ilda —

Celularul dă dureri de cap

De mult timp se tot discută despre efectele telefoniei celulare asupra organismului omenesc. Se pare că acestea vor lua sfîrșit. Specialiști din Europa și America de Nord au stabilit cu siguranță că folosirea telefoanelor celulare mai mult de o oră pe zi provoacă dureri de cap, depresii și o rezistență scăzută la oboseală. Studiile medicale au fost făcute în paralel pe mai multe zeci de mii de persoane.

Să rîdem împreună!

— Aș vrea măcar o dată să mă duc și eu undeva unde n-am fost pînă acum și să fac ceva ce n-am făcut niciodată — îi spune soțul soției.

— Foarte bine — spune ea. Atunci du-te în bucătărie și spală vasele.

☺ ☺ ☺

— Ești superstițios, iubite!

— Nici vorbă!

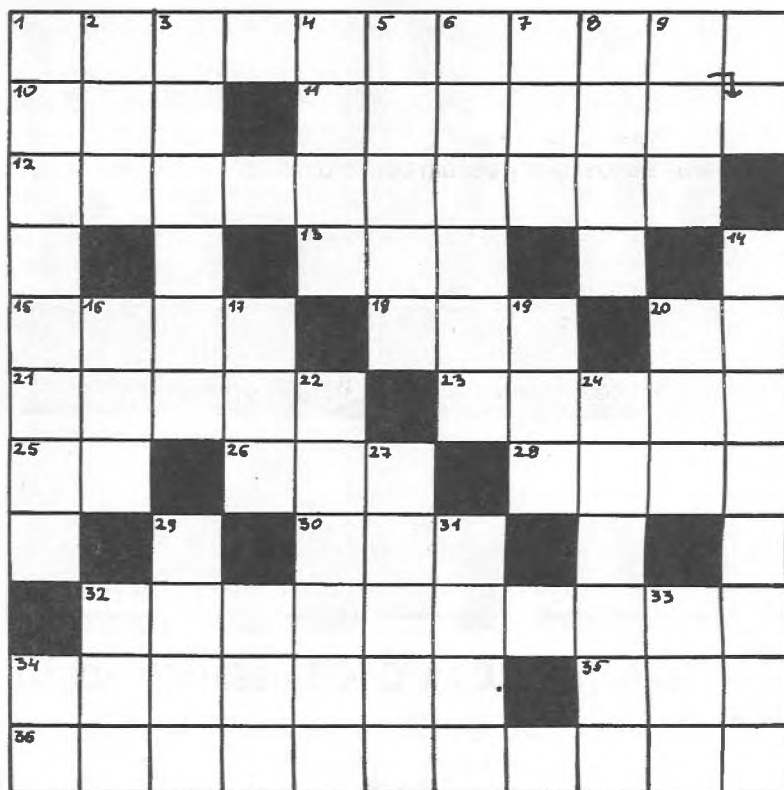
— Mă bucur, pentru că ești al treisprezecelea cu care mă logodesc.

Caricatură de Mitică Puscă

Tot omul e foarte darnic...

Continuarea proverbului: orizontal 1, 32.

ORIZONTAL: 10. ... son = acord deplin 11. La distanță mare 12. Colecția de pietre 13. Aici 15. Lelea 18. Pizma 20. Pe mine 21. Nume de femeie 23. Invers: arme 25. România — pe autovehicule 26. Bag — amestecat! 28. Folie 30. Eu sînt — regional 34. Terenul de fotbal are două 35. Invers: cărui om? 36. Deșteptăciune.

VERTICAL: 1. Care țin de bucătărie 2. Î.N.A. 3. Japonezi 4. Formație pop în Ungaria 5. Veacul n-are sfîrșit! 6. Stații 7. Ca în ... = foarte fericit 8. Maro 9. Lat, amestecat! 14. Pasăre mică 16. Da, în limba slovacă 17. Alma..., capi-

tală în Asia 19. ...berg 20. Pom 22. Prăpastia 24. „Sînt, pașă, neam de...” (Coșbuc: El-Zorab) 27. Prăjitură cu frișcă 29. Jean ..., scriitor român 31. Două treimi din Saigon 32. Nume de bărbat 33. O parte din căruță! 34. Nimeni nu întreabă de casa frumosului, ...de casa vrednicului.

L. B.

Atenție!

Dezlegarea rebusului trimiteți-o pe adresa redacției Foi (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.) pînă pe 24 mai 2000.

Premiu valoros!

Bătrînii mei...

Nu i-am cunoscut pe bunicii mei numai din fotografii, nu am avut norocul să mă întâlnesc cu ei, să stau pe genunchii lor, să simt căldura mâinilor lor pe creștetul meu. Dacă numai despre asta ar fi vorba nu aş spune nimic, dar şi această atingere blândă e importantă, hotărâtoare în creşterea unui copil. Recunosc sincer că şi după atîția ani simt hiatul acestui contact omenesc. Nu invidiez pe nimeni din această cauză, căci Mama şi Tata, părinţii mei, m-au crescut cu multă dragoste. Poate nici nu ştiau că ei au compensat ceea ce am pierdut prin faptul că nu mi-a fost dat să-i văd, să-i simt pe bunicii mei.

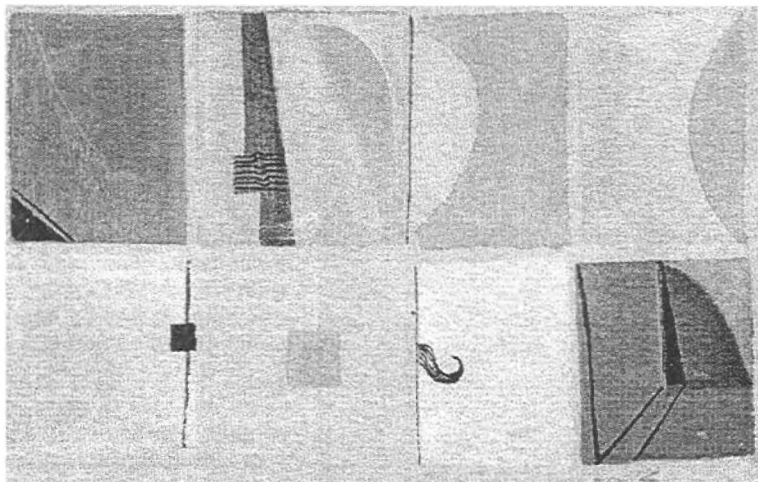
Mama mi-a povestit deseori despre ei, astfel au rămas vii în amintire, fiind întotdeauna printre noi. Cînd nu m-a văzut nimeni, m-am căţărât pe scaunul din camera curată unde se găseau fotografiile strămoşilor mei, şi am atins mustaţa bunicului din fotografie. Şi am căutat mîngiere în privirea lor. Totuşi am avut şi eu „bunici”. Nu erau vitregi, ci neamuri de sînge: Unchiul Traian (Dedica) şi unchioaia Iuliana (Babica), ei erau şi bunicii mei aleşi, bunicii mei de suflet.

Unchiul Traian a păstrat cu perseverenţă românismul nostru. Dacă era în preajma lui, nu puteai folosi altă limbă, decît cea românească, iar unchioaia Iuliana a fost bunătatea în persoană, bunătate ce nu se poate defini. Soruţa mea e cu un am mai mare ca mine, aşa că am umblat împreună la şcoală şi eram trup şi suflet împreună, în preajma „bunicilor”. Cîte şi cîte amintiri de neuitat, cîte sărbători, cîte colinde... mirosul pîinii proaspete şi a colacului de sărbătoare...

Locul şi amintirile îmi întăresc şi azi sufletul. La nevoie, am şi azi unde mă retrage, în tainele copilăriei mele. Dar nu numai unchiul Traian şi unchioaia Iuliana îmi erau bunici. Ca bunicii adevăraţi au fost şi toţi ceilalţi bătrîni din stradă – din uliţa noastră: Cica Nica sîrbul, bace Sfetozar, bace Mihai, Finu Gheorghe şi unchiul Ieftica. Pe fiecare dintre aceştia îi înconjura o aură – aura cinstei în care au îmbătrînit. Cuvintele, sfaturile lor au fost înțelepte, binefăcătoare, ca o ploaie înviorătoare în căldura arşiţei. Ei ne-au crescut, ne-au ocrotit. Cei mai mulţi au trecut în eternitate şi nu mai sînt printre noi. Dar ei trăiesc în amintirea mea, în amintirile noastre ale celor care mai sîntem.

Acum, în preajma Păştilor, îmi răsfoiesc amintirile şi mă întâlnesc cu fiecare dintre ei... M-am dus în cimitir, am simţit mirosul proaspăt al pămîntului încălzit de soare. M-am plimbat prin iarba pînă la brîu, căutînd mormîntul acestor oameni vrednici, acestor bătrîni înțelepţi. Ei au dispărut în taina veşniciei... Eu am rămas singur, fără înțelepciunea lor, fără căldura atingerii lor. Iar în jurul meu, în iarba verde, s-au aprins mii şi mii de lumînări. M-am simţit singur într-o imensă catedrală, a cărei cupolă era cerul albastru. Cu această imagine şi cu o durere nemărginită în inima mea am pornit spre ai mei, cei în viaţă, pentru a sărbători împreună pe toţi cei care nu mai sînt... Dumnezeu să-i ierte şi să-i odihnească.

Şt. Oroian

Ștefan Oroian: Amintiri (1975), aquarelă

Octavian Goga

Bătrîni

De ce m-aţi dus de lîngă voi,
De ce m-aţi dus de-acasă?
Să fi rămas fecior de plug,
Să fi rămas la coasă.

Atunci eu nu mai rătăceam
Pe-atîtea căi răzleţe,
Şi-aveaţi şi voi în curte-acum
Un stîlp la bătrîneţe.

M-aş fi-nsurat cînd isprăveam
Cu slujba la-mpăratul,
Mi-ar fi azi casa-n rînd cu toţi...
Cum m-ar cinsti azi satul...

Cîţi ai avea azi dumneata
Nepoţi, să-ţi zică: „Moşu...”
Le-ai spune spuză de poveşti...
Cu Împăratu Roşu...

Aşa... vă treceţi, bieţi bătrîni,
Cu rugă la Preacurata,
Şi plînge mama pe ceaslov,
Şi-n barbă plînge tata...

Luceafărul, Budapesta
1 dec. 1902

Mai bătrîn şi mai sănătos

Da, da, e adevărat. Cu trecerea anilor, veţi vedea schimbările în bine în următoarele privinţe:

● După 60 de ani, oamenii nu mai răcesc aşa uşor, datorită întăririi sistemului imunitar.

● Riscul alergiilor dispăre cu timpul, în special în cazul persoanelor de peste 65 de ani.

● După 51 de ani, femeile prezintă un risc mai scăzut de dezvoltare a unui fibrom uterin, iar acelea existente deja şi nedepistate sau netratate se micşorează şi devin mai puţin dureroase.

● Persoanele care nu au suferit de vreo boală autoimunitară, precum scleroza în plăci sau artrita reumatică, prezintă un risc mai scăzut de îmbolnăvire după împlinirea vârstei de 50 de ani.

● Vîrstnicii mai sănătoşi sînt mult mai volubili şi nu suferă atît de des de stări depresive.

● Oamenii între 30 şi 40 de ani sînt mai somnolenţi în timpul zilei decît cei trecut de 80 de ani.

● Femeile care au trecut de menopauză pot spune la revedere durerilor de ovare şi sindromului premenstrual. Nu la fel se întîmplă şi în cazul acelor care iau înlocuitori hormonal.

● Deşi oamenii mai în vîrstă nu mai au aceeaşi mobilitate ca tinerii, experienţa le permite să compenseze acest neajuns. Ei sînt mult mai motivaţi şi se concentrează mai bine.

După revista „Familia”

La fel ca Freud, Jung utilizează termenul inconștientului atât pentru a descrie conținuturi mentale care sînt inaccesibile eului, cît și pentru a delimita un loc psihic cu propriile sale trăsături, legi și funcții.

Jung a făcut cercetări despre crearea simbolurilor în psihicul conștient al omului și despre domeniile de aplicare ale acestora. După el, componentele psihicului dinamic sînt: arhetipurile și inconștientul. Arhetipurile au un foarte mare efect asupra individului și formează sentimentele, viziunea științifică a eticii și a mentalității. Arhetipurile pot să funcționeze în suflet ca o putere productivă și distrugătoare. Ca putere productivă, ne inspiră la idei noi, iar ca putere distrugătoare ideile se transformă în idei preconcepționate și împiedică recunoașterea în continuare. Tentativa de interpretare trebuie să fie foarte diferențiată, ca să nu atenuze imaginile arhetipice sau valoarea specifică culturală și individuală a simbolurilor, contrabalansînd acestea cu semnificații încadrate în reguli stereotipizate și intelectuale. Această cercetare psihologică a lui Jung a dezvoltat un nou domeniu. Concepțiile lui Jung alcătuiesc un „sistem deschis”, lăsînd posibilitatea pentru cercetări noi.

Noțiunile create de Jung le-a folosit doar ca mijloace sau ipoteze care au fost de folos pentru cercetarea în domeniile realității, care au fost oferite prin descoperirea inconștientului. Invenția aceasta dublează imaginea lumii. De acum tot timpul trebuie să ne întrebăm, dacă actualul fenomen spiritual este conștient sau inconștient. Precis că puterea enormă a inconștientului nu apare exclusiv în context clinic, ci și în alte manifestări culturale care servesc autoexplicarea umană ca activități mitologice, credincioase, artistice.

Dacă fiecare om se naște cu același model afectiv moștenit și comportamentul mental – pe care Jung le numește arhetipi – atunci evident că, practic, în fiecare activitate umană putem să aflăm manifestările asemănătoare acestora (idei, operații, fantezii, simbolice).

Prin cercetările legate de acest domeniu, Jung a exercitat influență în anumite lucrări de literatură, studii muzicale, cercetări istorice, antropologice, sinologice și în istoria artei (Erich Neumann, Henry Moore). Aceste domenii au un mecanism de influență specific. Precum fiecare activitate creatoare, nici acestea nu se pot explica în mod rațional.

Wolfgang Pauli declară că există o legătură între psihicul inconștient și procesele biologice. În teoria sincronicității lui Jung, el declară cum au avut loc adaptațiile și mutațiile oportune într-o perioadă mai scurtă decît este nevoie pentru mutații total înfîplătoare. Știința recunoaște cazuri în legătură cu descoperiri simultane. Cea mai importantă este teoria lui Darwin, în care omul de știință se ocupă cu originea speciilor. Asemănătoare cu

Știința și inconștientul

„Știința este întreprinderea spiritului care își propune să limpezească și să ordoneze icoana confuză a lumii, așa cum ea apare în mod nemijlocit și naiv în conștiință”

(T. VIANU, Estetica)

„Inconștientul este o vacanță de odihnă față de oboselile vieții conștiente, o revenire la ceea ce e simplu, arhaic și depășit filogenetic”

(M. RALEA, Problema inconștientului)

ideea lui este teoria lui R. Wallace. În ambele cazuri s-a întîmplat ca un savant, care se gîndește în mod constitutiv, independent de celălalt, a descoperit ipoteza care a schimbat total procesul științei. Ipoteza s-a aflat în ambele descoperiri în mod intuitiv, după care s-au susținut prin argumente documentabile. Arhetipurile, astfel, parcă au fost agenți creativi permanenți.

Jung afirma că posibilitățile cele mai promițătoare sînt cele care se ocupă cu lumea complexă a microfizicii. Legătura dintre psihologie și microfizică este prezentă în modul cel mai explicit în conceptele elementare ale fizicii (spațiu, timp, materie, energie, continuitate, cîmp, particulă). Ele au fost ideile intuitive, semi-mitologice, arhetipice ale filozofilor grecei antice. Noțiunile acestea, între timp, s-au dezvoltat, au devenit mai exacte și în zilele de astăzi apar ca niște exprimări abstracte ale terminologiei matematice. Democrit (i.e. sec. IV) a găsit denumirea particulei la atom, care înseamnă unitate indivizibilă.

Încă și în epoca modernă, savanții și gînditorii au folosit imagini semi-mitologice, arhetipice, cînd au elaborat termeni noi. În secolul al XVII-lea, René Descartes a susținut ideea că faptele și deciziile lui Dumnezeu sînt irevocabile. Johannes Kepler, astronomul german a considerat – după ideea Sfintei Treimi – că spațiul este tridimensional. De aici rezultă noțiunile științifice elementare care, inițial, aveau legătură cu ideile arhetipice, care provin din inconștient.

În timp ce studia natura și universul, în loc să caute și să găsească calități obiective, fizicianul Werner Heisenberg consideră că: „omul se întîlnește cu sine însuși”.

Rezultînd din aceasta, Wolfgang Pauli și alți savanți au început să cerceteze rolul simbolurilor arhetipice în cadrul ideilor științifice. Pauli afirmă că cercetarea obiectivelor externe ar trebui să fie comparată prin cercetarea psihologică a originii interne a ideilor științifice. Jung, colaborînd cu Pauli, a inventat – ca rezultatul cercetărilor care au făcut în domeniul psihologiei analitice – noțiuni care au fost foarte asemănătoare cu noțiunile din cadrul microfizicii. Cea mai interesantă doctrină a fizicienilor este principiul de complementaritate. După rezultatele microfizicii moderne, lumina se poate descrie numai prin două noțiuni complementare: ca particulă și ca undă. În anu-

mite condiții, lumina se manifestă ca particulă, în altele are caracter de undă. Situația și viteza subatomului nu se poate verifica. Pauli declară că: „nu există nici o lege naturală după care se poate afirma, că în fiecare caz așa se va întîmpla”. Fiecare microfizician poate să declare că „după probabilități statistice așa se va întîmpla”. Ideea aceasta naște, naturalmente, o problemă enormă în cugetarea fizicii clasice. De aici rezultă că nu mai există nici o speranță de a declara ceva în mod obiectiv despre însușirile obiectelor externe.

Majoritatea fizicienilor contemporani au acceptat că nu se poate elimina efectul închipuirilor conștiente al observatorului în experiment al microfizicii. Dar ei încă nu au fost preocupați de starea psihică (conștiință, inconștiință) a observatorului.

Teoria complementarității lui Bohr este interesantă pentru psihologii școlii lui Jung, pentru că și Jung a considerat relația între psihicul conștient și inconștient ca antiteze. Fiecare conținut nou se schimbă în caracterul lui elementar, datorită faptului că observatorul se integrează parțial în psihicul conștient. Conștiința observatorului produce o reacție și are influență asupra inconștientului prin dezvoltarea interpretării vizuale. Rezultînd de aici, inconștien-

tul, asemănător cu particula microfizicii, poate să fie caracterizată numai parțial cu ajutorul conceptelor paradoxale. Că, de fapt, nu putem să aflăm niciodată ce este, precum nici caracterul real al materiei.

Ce numește Jung arhetip sau model de comportament emoțional și intelectual al omului? Pauli consideră că se poate numi și „posibilități primare” ale reacțiilor psihice. După psihologul american Willam James teoria referitoare la inconștient se poate compara cu „cîmpul fizic”. Putem constata că după cum particulele care intră ca ordin concret în cîmpul magnetic, și conținuturile psihologice apar ca ordin concret în cadrul psihicului numit inconștient. Dacă declarăm ceva la nivelul conștiinței „rațional” și „intelectual” se mulțumește faptul că interpretarea conștiinței în conștient este de acord cu constelația conținuturilor preconștiente.

Matematicianul german Karl Friedrich Gauss (secolul al XVIII-lea) afirmă că după descoperirea regulilor din domeniul aritmeticii „rezultatul nu este rezumatul cercetării, ci este obținut prin grația lui Dumnezeu”. Este „conexiunea ce-am știut, cu ce am experimentat, și ce mi-a adus succesul final”.

Savantul francez Henri

Poincaré delcară că într-o noapte albă a văzut confruntîndu-se afirmațiile aritmetice. Avem senzația că omul parcă ar fi capabil să-și remarce inconștientul propriu-zis în timpul muncii. Activitatea inconștientului devine parțial evidentă pe seama conștiinței, fără să-și piardă caracterul, atitudinea propriu-zisă. În cazurile acestea, omul – prin influența lui umană – ia la cunoștință diferențele care există între funcționalitatea celor două egouri.

Jung a introdus conceptul căutării scopului, pentru rezolvarea explicațiilor cauzale (raționale) cu întrebarea de bază: „cu ce scop s-a întîmplat așa?”

Pauli a considerat că conceptul inconștientului depășește „căderile restrînse ale terapiei”. Ideile lui pot sesizate și în domeniul ciberneticii, la temele în care se studiază legăturile între sistemele de „control” la creier, la sistemul nervos și la calculator.

Oliver Costa de Beauregard a propus ideea că: „știința și psihologia trebuie să intre într-un dialog activ”.

Propunerile lui Jung declară că inconștientul se îmbină și cu structura materiei neorganice. Relația aceasta se referă probabil la problematica bolilor psihosomatice. Jung a denumit *Unus Mundus* teoria în care apare ideea despre unificarea lumii. În lumea aceasta, materia și psihicul încă nu s-au despărțit unul de celălalt.

Hannah Arendt afirmă că matematica nu mai este începutul filozofiei, ci știința structurii a cugetului omului. B. L. Van Der Waerden consideră că: „inconștientul este capabil de mai mult decît să facă legături și combinații: decide”.

Teoria „numerelor naturale” servește la „citirea” mijloacelor primitive cum este astrologia, numerologia etc. Fiecare dintre acestea sînt bazate pe operații aritmetice. Și Jung a făcut cercetări în direcția aceasta în cadrul teoriei sincronicității. El declară că numerele naturale sînt reprezentări arhetipice fiindcă ne simțim obligați ca să ne gîndim despre ele într-un mod determinat. Nimeni nu contrazice că doi este singurul număr primer, și nici odată nu s-a gîndit la aceasta. Altfel spus, numerele nu sînt concepte care în mod conștient sînt create numai cu scopul calculării; sînt produse spontane, și automatizate ale inconștientului, ca și alte simboluri arhetipice.

Numerele naturale sînt calități, care sînt legate de obiect, dar totodată sînt și noțiuni abstracte, care n-au nevoie să fie legate de obiecte exterioare. De aici rezultă, că numerele au o legătură palpabilă între sfera materiei și a spiritului.

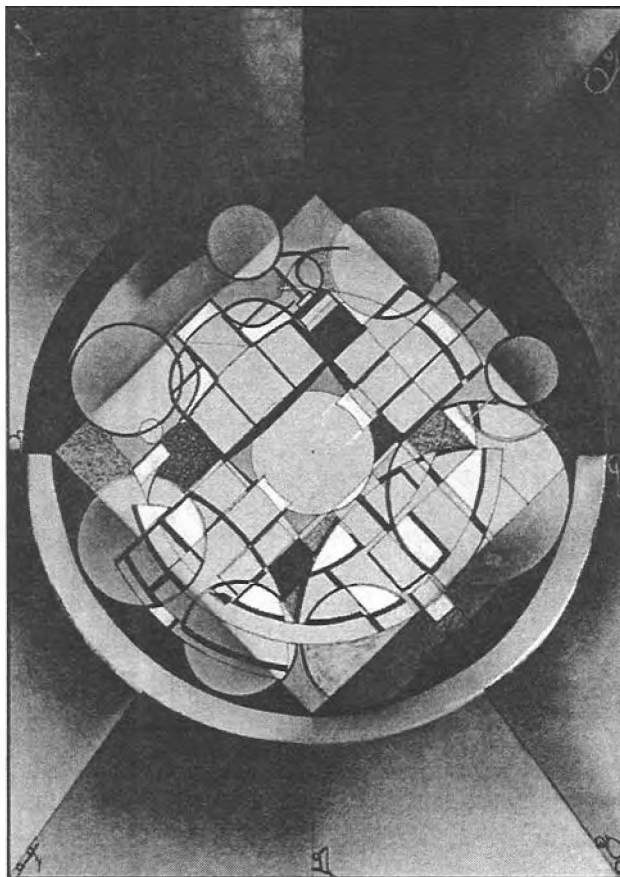
Ideile lui Jung nu sînt teze incontestabile, ci mai degrabă începuturile unei contemplări desfășurate și răspîndite.

Adela Kiss

Notă:

Carl-Gustav Jung: Omul și simbolurile sinelui

Mircea Traian Biju: „Mic dicționar al spiritului uman”, Ed. Albatros, București, 1983

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (2)

Ilie Ivănuș

• debut jurnalistic • debut literar • debut ca profesor

Ilie Ivănuș (1913–1999) este cel mai fecund jurnalist care a colaborat la toate etapele de apariție ale presei românești. Dacă luăm în considerare că debutul lui în presă s-a petrecut înainte de a se stabili în comunitatea românească din Ungaria, debutul la ziarul românesc de la Giula confirmă un condei de presă stăpîn pe instrumentele articolului de ziar. Aceasta atît la nivelul încheșării unor scurte știri, cît și la nivelul construcției de ansamblu a unor articole mai întinse, reportaje de teren. În acest fișier interesează prestația lui jurnalistică la presa românească, contribuția destul de substanțială la construcția unui stil jurnalistic și a unei conștiințe a scrisului public. Apropierea de gazeta românilor *Libertatea noastră* are loc în anul 1 de apariție, exact în perioada cînd își completează studiile superioare la Școala pedagogică din Budapesta, dar fără să-și divulge identitatea, semnînd cu inițialele G. I. (nr. 10, 5 octombrie 1951). Cu numele real iese în ziar abia în 1952, cu un articol de propagandă, construit atît din reportaj, cît și din povestire. Textul *Stahanovistul Petre Tudor* (în *Libertatea noastră*, an II, nr. 9, 1 mai 1952) poate fi considerat *debutul jurnalistic* al tînărului student Ilie Ivănuș, destul de neconcludent și ocazional pentru evoluția ulterioară a scrisului său, dar cu un limbaj corect și riguros în formulare. Într-un articol-mărturisire, care face parte din psihologia și temperamentul autorului pasionat

de cărți și de citit, Ilie Ivănuș scrie în același an 1952 un îndemn al tinerilor de cititul cărților, „*Românul din R. P. Ungară trebuie să se înfrățască cu cartea*” (în nr. 11, 1 iunie). După genul de scriere, ca și după stilul său simplu, de popularizare, credem că și articole de la rubrica „Colțul literar”, nesemnate, aparțin aceluiași Ilie Ivănuș (medalioanele *Ion Creangă*, *V. Alecsandri*, *Petofi*). În iunie 1953, ziarul *Libertatea noastră* publică despre un alt debut al lui Ilie Ivănuș, cel de *dascăl de limba română*, ca student în ultimul an, la o lecție-model, ca probă practică la clasa a 5-a la Școala generală cu limba de predare română (în *Libertatea noastră*, an III, nr. 15, 19 iunie 1953). După acest moment important din cariera didactică a autorului, Ivănuș face parte dintr-o delegație la un curs de perfecționare în România, alături de Petru Silaghi, Gheorghe Mészáros, Ilie Moldovan, Olga Soldan (în nr. 18, 7 august 1953). În luna septembrie, același ziar consemnează la rubrica „Știri și fapte” numirea noilor cadre didactice, Ilie Ivănuș ca pedagog la școala generală din Giula. Petru Popuța la Chitighaz, Carol Cordoș, director la Colegiul „Constituția Nouă” din Budapesta (în nr. 20, 2 septembrie 1953). De acum începe practic cariera de profesor de limbă și literatură română, cea mai lungă, a lui Ilie Ivănuș la Giula, pregătînd, ulterior, o serie de absolvenți ai liceului din oraș.

Ziarul a consemnat și *debutul literar* al lui Ilie Ivănuș, în

două segmente importante ale activității sale viitoare. E vorba de debutul ca traducător din proza maghiară. Una din pasiunile sale este, încă din 1952, Mórész Zsigmond, din care Ilie Ivănuș se încearcă pe bucata *Șapte bani*, o povestire anecdotică în genul lui Vasile Alecsandri, despre galben și para (în nr. 18/15 septembrie 1952 și *Păstorul din Debrețin*, în nr. 23/11 noiembrie 1954). Deși cu totul alte motive decît cele strict literare l-au determinat pe tînărul, pe atunci, profesor să se apropie de un text atît de lung și greoi, ca romanul *Piine neagră* al lui Darvas József (la 1953, ministru al educației din Ungaria), publicat

în serial aproape jumătate de an (de la nr. 25/15 noiembrie 1953 pînă la nr. 12/11 iunie 1954), acest moment a deschis pasiunea autorului pentru traduceri, îndeosebi pentru cele de proză scurtă maghiară. Vor urma, la scurt timp, traduceri din Urbán Ernő (*Parvenitii*, în nr. 1/1 ian. 1954), Kukk Imre (*Mama de familie*, în nr. 2/14 ian. 1954). Remarcăm deocamdată fluenta traducerii, nuanțele subtile ale expresiei ungurești, prinse în registrul psihologic al limbii române. Al doilea segment, mult mai relevant pentru condiția autorului de literatură originală în cazul lui Ivănuș este debutul ca povestitor, poet și nuvelist. După experiența jurnalistică a corespondențelor, îndeosebi din zona manifestărilor culturale din romînitare (ex. *Șezătoare literară la Giula*, în nr. 26/3 dec. 1953, *Secția din Seghedin a scriitorilor la Békéscsaba*, în nr. 27/21 dec.), Ilie Ivănuș se afirmă cu creație proprie începînd din anul 1954. Nuvela *Hai Mărie, hai acasă* (în nr. 4/17 febr. 1954), poate fi considerată debutul literar al autorului la ziarul românesc. Ea deschide cele două orientări ale prozei sale: una a dramelor familiale, născute din stingerea iubirii, și o alta, a prozei autobiografice, care prelucrează momente dramatice din copilăria autorului. Nuvela *Ciocîrlia*, publicată în același an 1954 (în nr. 8/15 aprilie) deschide seria scrierilor concentrate pe o biografie bogată în evenimente, în care amintirile copilăriei din Alămorul Sibiului s-au întipărit în memoria afectivă a autorului. Nuvela va fi reasimilată într-o proză mai amplă, *Parcă totul s-a petrecut numai în vis*, cu semnificații existențiale ale păsării cîntătoare, în proza care

deschide volumul de nuvele, *Dincolo de orizont* (Ed. Didactică, Budapesta 1981). Pentru construcția narativă în planuri ale rememorării și cele ale evocării unei vîrste a poveștilor, redăm un scurt fragment ilustrativ al acestui text: „*Ciocîrlile-s tare gingașe, ele-s solii raiului aici pe pămînt, de aceea ne tot cîntă. Băgat-ai de seamă că dimineța-i plin cerul de ele? (...) Din noaptea cu lună de mai – cred că datorită vrăjii vorbelor vărului Zaharia – mă trezesc în toiul iernii. Afară viscolește. În casă la Bica arde focul domol. Oamenii adunați la șezătoare povestesc întâmplări care, nouă, copiilor, ne aprind imaginația*”. În același an, Ilie Ivănuș intră în presă și ca autor de poezie, tot de inspirație biografică și de evocare istorică, în poemele *Cetatea din Giula* (în nr. 23, 11 noiembrie 1954) și *Drumul meu* (în nr. 24/26 noiembrie). Trebuie amintit și un alt fapt din colaborarea lui Ilie Ivănuș la ziarul românesc. Scrisul său a provocat în cîteva rînduri, în 1959 și în 1970, o vie polemică, dinamizînd spiritele și antrenînd o serie de intelectuali la un dialog profitabil sub aspect intelectual, și pentru ziar, și pentru colaboratorii săi. Ana Varga intervine prompt în ambele cazuri, scriind o primă critică profesionalistă asupra producției literare a lui Ilie Ivănuș (în nr. 4/15 febr. 1959, despre scenetele lui Ivănuș, și în nr. 21/1 noiembrie 1970, despre nuvela *Cheia*). La două concursuri de creații originale, inițiate de gazeta românilor, Ilie Ivănuș cîștigă premiul III pentru proza *Veșnic împreună* (în nr. 7/1 aprilie 1960) și premiul II pentru nuvela *Puhoiul* în 1968 (în nr. 2/15 ianuarie). În sfîrșit, contribuția lui Ilie Ivănuș la afirmarea intelectualității românești din Ungaria este că a oferit și un model de stil reportericesc și, uneori, de interviu cu personalități culturale. Dacă exercițiul acesta jurnalistic a fost unul formativ pentru proza sa, iată că cele două volume, *Dincolo de orizont* (1981) și *Lumea viselor* (1991), confirmă prestația constantă și talentul unui autor reprezentativ pentru romînitatea din Ungaria.

Cornel Munteanu

Pentru revoluția culturală...

În anii trecuți poporul nostru muncitor a învățat să iubească și să prețuiască conferințele de Pămînt Liber Serii de Iarnă. Acolo el a primit cunoștințe folositoare despre problemele actuale, despre problemele științei progresiste și așa poporul a putut să ia parte activă în construirea socialismului și în apărarea păcii.

Ce conține planul de muncă al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria?

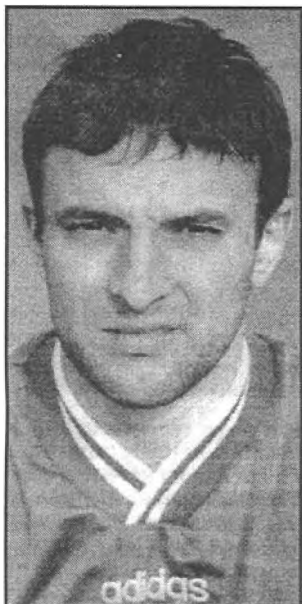
Pentru a ridica și pe mai departe nivelul cultural al poporului nostru, conferințele de Pămînt Liber Serii de Iarnă se vor începe din nou în toamna acestui an.

Conform planului de muncă al Uniunii Culturale Române, în cea de a doua jumătate a lunii Octombrie se vor ține primele conferințe în comunele: Elek, Körösszegapáti, Kétegyháza, Méhkerék, Gyula, Pusztatutlaka, Körösszakál și Vekerde.

Setea de cunoștință a celor ce muncesc dela sate a crescut în ultimul timp în mod considerabil. Mulți dintre ei și-au exprimat dorința că vor să învețe să citească și să scrie. Pentru aceștia pornim cursurile de alfabetizare.

Vrem să lichidăm cu totul analfabetismul, care era destul de mare în masele poporului muncitor român. Vom aranja cursuri de alfabetizare la Kétegyháza, Méhkerék, Vekerde, Körösszegapáti, Körösszakál, Pusztatutlaka. La fel vom aranja și cursuri de limba română pentru a îmbogăți vocabularul poporului. Se știe că vocabularul, materialul de construcție al limbii se schimbă în continuu. Cuviate

Primul articol din 1951, al lui Ilie Ivănuș, semnat G. I.

Ioan Ardelean - cel mai bun jucător de pe teren

Sîmbătă trecută, echipa de fotbal din Giula a jucat la Gyomaendrőd. În minutul 12, gazdele au marcat un gol. Giulanii, după multe ocazii ratate, au egalat după centrarea bună a lui Ardelean. În minutul 90, tot Ardelean a marcat și cel de-al doilea gol cu un șut grozav de la 11 metri.

Ioan Ardelean a fost motorul echipei, cu ajutorul lui giulanii au cîștigat 3 puncte însemnate.

Cupa județeană a căminelor în orașul Bichiș

La 5-6 mai, în orașul Bichiș s-a desfășurat cea de-a X-a competiție a elevilor căminiști din județ. La ediția din acest an au participat 700 de elevi din 20 de cămine. Ca și altădată, și acum au participat la competiție elevii liceului „N. Bălcescu” din Giula, antrenat și însoțit de profesoara lor Valeria Lengyel. La competiție, tinerii s-au întrecut în următoarele categorii:

Fete: handbal, baschet, tenis de masă, tir, șah.

Băieți: fotbal, baschet, tenis de masă, tir, șah.

La șah și la tenis de masă, fetele noastre au cîștigat medalia de argint, pe cînd flăcăii s-au clasat pe locul 7, respectiv la tenis de masă pe locul 5.

De data aceasta, elevii noștri nu au reușit să se califice atît de bine ca în alți ani. Dar avînd în vedere numărul redus al căminiștilor (și altele motive) rezultatele acestea pot fi totuși mulțumitoare.

MIC

Federația Română de Fotbal pe Internet

Adresa FRF pe Internet este „www.frf.ro”. Pe

această adresă, cei interesați pot găsi mai multe capitole, între care palmaresul echipei naționale, istoricul fotbalului românesc, jucătorii emblematici, povestea campionatului intern, golgheterii din toate timpurile, marii antrenori sau cluburile cele mai importante. Deschiderea site-ului a pus capăt situației nefericite, după care din toate țările finaliste ale EURO 2000, numai România nu avea pagină pe Internet.

Locul echipelor noastre ocupat în campionatele diferite

7. Giula
16. Bătania
8. Micherechi
16. Aletea
2. Leucușhaz
3. Chitighaz
12. Micherechi II.
4. Leta Mare
14. Jaca
2. Pocei
3. Săcal

EURO 2000 bate la ușă

- Mai avem exact o lună pînă la primul meci al selecționatei României -

La 12 iunie, pe stadionul din Liege, naționala României își va disputa prima partidă din finala Campionatului European, ediția 2000, cu Germania. Lumea a rămas uimită de curajul celor mai cunoscuți jucători români, cînd au declarat deschis că obiectivul lor este nu mai puțin decît cucerirea titlului de campion european. Dacă luăm în considerare valoarea fotbalistilor din națională, nu este imposibil acest obiectiv. Dar dacă privim vîrsta internaționalilor (Hagi - 35 de ani împliniți; Popescu 33; Munteanu 33 și am mai putea continua...) este mai greu de crezut că românii vor putea concura cu șanse serioase în competiția cu gladiatorii francezi,

olandezi, englezi ș.a.m.d. Totatunci este adevărat, la vîrsta de peste 30 de ani, tot mai mulți se mențin în elita fotbalistică din lume. E destul dacă ne gîndim numai la Lothar Matheus, care la 39 de ani va fi prezent și el la EURO 2000, și nimeni nu îi contestă locul în lotul național al nemților. Dacă ne gîndim la spiritul de echipă, românii nu stau rău în această privință, deoarece actuala națională joacă împreună cu mici modificări de mai bine de un deceniu, și schimbarea generațiilor nu se produce brusc. Cîte un nou talent intră în lot, nemodificînd radical sistemul de joc al echipei. E greu de a pronostici evoluția naționalei. Experiența internațională

a jucătorilor, timpul petrecut împreună pe teren justifică așteptările exagerate. Dar forma actuală, care nu este chiar la culme și fotbalul rapid caracteristic Europei, nu mărește șansele românilor. Mai mult ca sigur că va depinde mult și de forma marelui Hagi, care este acceptat fără rezerve de toți coechipierii săi ca o adevărată legendă. Chiar și Emeric Ienei îl consideră ca un sfetnic la antrenarea lotului. Oricum, o evoluție bună ar merita acești sportivi, care au adus o adevărată faimă fotbalului românesc. Pentru generația lui Hagi probabil aceasta este ultima șansă. Ce va fi? Cum va fi? O să vedem peste o lună.

Ștefan Crăsta

Galatasaray pe locul șapte în ierarhia cluburilor

Formația turcă ocupă locul șapte în clasamentul echipelor de club pe luna aprilie. Ierarhia este întocmită de Federația Internațională de Istorie și Statistică Fotbalului. Echipa în care au un rol hotărîtor internaționalii români Gică Hagi și Gheorghe Popescu, are 276,5 puncte și se află la 49,5 puncte distanță de Manchester United, club englez care conduce ierarhia. Galatasaray s-a califi-

cat în finala Cupei UEFA și are mari șanse să mai urce cîteva locuri în clasamentul lunii mai. Pe poziția a doua se află Lazio, cu 508 puncte, urmată de FC Barcelona, cu 296 de puncte. Între primele zece formații ale lunii aprilie se află alte două echipe la care activează jucători români: Chelsea - pe locul șase, cu 284 de puncte, și Valencia - pe locul opt, cu 276 de puncte.

Häkkinen a cîștigat Marele Premiu de la Barcelona

În ziua de 7 mai 2000, la Barcelona, la cel de-al 30-lea Campionat Spaniol, Michael Schumacher a luat foarte bine startul. În tura a 10-a concurenții s-au răsfirat, iar M. Schumacher a condus cu 3,5 secunde în fața lui Häkkinen. Din păcate, teamul de mecanici a constructorilor Ferrari nu a nimerit o zi bună: în tura a 24-a și a 41-a au greșit mult în boxă, spre ghinionul lui Schumi. În tura a 50-a i s-a defectat și cauciucul. În aceste condiții, Häkkinen, conducînd mașina calm, cu multă atenție și fără asemenea defecte, a cîștigat marele trofeu de la Barcelona.

Lungimea traseului: 307,323 km (65 tururi).

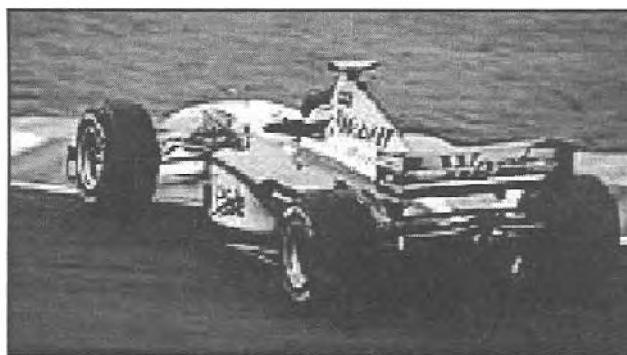
Cel mai rapid tur: Häkkinen 1:24.470, medie de 207,585 km/h.

Tabele de punctaj

1. Mika Häkkinen (Finlanda, Mc Laren-Mercedes) 1:33:55.

Următoarele meciuri de fotbal

13 mai (sîmbătă)	
Bătania-Bichiș	17.00
Füzesgyamat-Aletea	17.00
Micherechi II.-Kétsoprony	17.00
Tiszacsege-Jaca	16.30
Polgár-Leta Mare	16.30
Kismarja-Pocei	16.30
Hajdúszoboszló-Săcal	16.30
14 mai (duminică)	
Giula-Kalocsa	17.00
Micherechi-Medgyesegyháza	17.00
Chitighaz-Telegyháza	17.00
Leucușhaz (Zi de odihnă)	

90 (viteza medie 196.324 km/h), 2. Coulthard (Marea Britanie, Mc Laren-Mercedes), 3. Barrichello (Brazilia, Ferrari), 4. R. Schumacher (Germania, Williams-BMW), 5. M. Schumacher (Germania, Ferrari), 6. Frentzen (Germania, Jordan-Mugen-Honda), Formula

I după 5 runde. 1. M. Schumacher 36 p., 2. Häkkinen 22 p., 3. Coulthard 20 p., 4. Barrichello 13 p., 5. R. Schumacher 12 p.

Competiția dintre constructori: 1. Ferrari 49 p., 2. Mc Laren 42 p., 3. Williams 15 p.

MIC

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal din localitățile noastre

Campionat național, divizia II.	
Gyomaendrőd-Giula	1-2
Campionat național, divizia III.	
Hódmezővásárhely-Bătania	5-0
Campionat județean, Bichiș, divizia I.	
Vest-Micherechi	1-1
Aletea-Tótkomlós	0-3
Campionat județean, Bihor, divizia I.	
Jaca-Debreceeni Kinizsi	0-6
Nyíradony-Leta Mare	3-0
Campionat județean, Bichiș, divizia III.	
Okány-Micherechi II.	
Meciul nu s-a jucat, fiindcă micherechenii nu au ajuns la Okány	
Orosháza-Leucușhaz	0-3
Pitvaros-Chitighaz	6-4
Campionat județean, Bihor, divizia III.	
Pocei-Szerep	14-0
Săcal-P.MÁV	1-7
(Pociul a umplut sacul oaspeților cu goliuri, ca Moș Nicolae cizmele copiilor cu cadouri.)	

ROMÂNIA

Luni 15 mai

11.00 Surprize, surprize 13.00 Jurnal 13.15 TVR Craiova 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Studioul electoral 17.30 Agenția de plasare 18.00 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Avanspremieră 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Sport 19.55 Iartă-mă! O provocare către toți cei care s-au certat cu o persoană dragă și doresc să se împacă în fața camerelor de luat vederi. 20.55 Cu ochii'n 4 21.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.50 Serial. Cazuri ciudate 22.40 Jurnalul de noapte 22.55 Marele Jazz.

Marti 16 mai

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Agenda electorală 9.25 Puncte cardinale 9.50 Drumul spre Europa 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.05 Serial. Cazuri ciudate 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi 14.30 Convietații 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 La telefon, muzica populară! 16.30 Studioul electoral 17.30 Medicina pentru toți 18.00 Corect! 18.10 Avanspremieră 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Sport 19.55 Telectinemateca. Degete lipicioase 21.20 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.35 Nu trageți! 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 A-Facerea 22.50 Secolul XX văzut de David Frost.

Miercuri 17 mai

6.00 Matinal național 8.05 TVR Iași 9.00 Agenda electorală 9.25 Agenția de plasare 9.55 TVR Cluj-Napoca 11.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Căsătorie imposibilă (R) 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Telecine-mateca (R). 14.50 TVR Cinema prezintă: Întoarcearea acasă 15.50 Magazin folcloric 16.30 Studioul electoral 17.30 Impas în doi 18.00 Corect! 18.10 Avanspremieră 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.50 Sport 20.00 Ce înseamnă să ai har? 20.35 Fotbal 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Cafe Corso.

Joi 18 mai

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Agenda electorală 9.25 Impas în doi 9.55 TVR Cluj-Napoca 11.05 Tezaur folcloric (R) 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Destinul unei națiuni 14.00 Convietații 15.00 Scena 15.30 Librăria pe roți 16.00 Obiectiv Europa 16.30 Studioul electoral 17.30 Corect! 17.35 BOX. Campionatul European 19.00 Jurnal 19.40 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Căsătorie imposibilă 20.40 Fotbal 22.50 Jurnalul de noapte.

Vineri 19 mai

6.00 Matinal Național 8.00 TVR Iași 9.00 Agenda electorală 9.25 Box 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 Fotbal 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Evrika 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Top Voiaj 16.30 Studioul electoral 17.30 Box 19.00 Jurnal 19.45 Sport 19.55 Ploua de stele 21.25 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.40 Culise 22.40 Film. Răpirea lui Elvis.

Sâmbătă 20 mai

6.00 Film Ploua de stele 7.20 Serial Zorro 8.10 Desene animate 9.00 Agenda electorală 9.45 Art-Mania 10.45 Dicționar de muzică 11.45 Dicționar de muzică 11.45 Garantat 100% 13.45 Arca...Marine! 14.00 Box 17.00 Telectenciclopedia 18.00 Serial. Hotel Payne 18.30 Serial. Carol și compania 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.30 Jurnal 22.25 Săptămîna sportivă 22.35 Film. Păstorul.

Duminică 21 mai

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate. Donald războiul la 50 de ani 8.50 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 11.20 De luni, pină duminică 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Serial. Blankenese 16.55 Spectacolul lumii 17.25 Trupa de șoc 18.05 Serial. Justiție militară 19.00 Jurnal 20.25 Duminica sportivă 19.40 Film. Eliberați-l pe Willy 21.05 Concert extraordinar: Paul McCartney 22.00 Jurnal 22.05 Box.

ROMÂNIA

Luni 15 mai

11.00 Tip-Top, Mini-Top! (R) 11.45 Din folclorul popoarelor (R) 12.00 Desene animate 12.30 Rapsozii satelor (R) 12.45 Antologia jocului (R) 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Documentar 14.15 Care pe care 15.00 Trupa DP 2 16.00 Se întâmplă acum 16.35 Veni, Video, Vici! 16.50 Serial. Femeia misterioasă 17.45 Telegiurnal TVR2 18.15 Știri Bancare și bursiere 18.20 Virtuozii ai instrumentelor populare 18.35 Punct și de la capăt 20.10 E dreptul tău! 20.40 Afaceri la cheie 21.00 Sport plus 23.30 TVM Mesager.

Marti 16 mai

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.45 Documentar Istoric (R) 7.40 Care pe care (R) 8.20 Veni, Video, Vici! (R) 8.35 Arta apărării (R) 9.10 Buzunare mari și mici (R) 10.00 Atlas (R) 10.30 Grădina lui Cupidon (R) 11.45 Virtuozii ai instrumentelor populare (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Documentar 14.15 Care pe care 15.00 Trupa DP 2. 16.00 Se întâmplă acum 16.35 Veni, Video, Vici! 16.50 Serial. Femeia misterioasă 17.45 Telegiurnal TVR2 18.20 Nouă meserii mari 18.35 Credito 19.40 Spațiu Francofon 20.10 Puls 2000 20.55 Călătorind prin țară 21.10 Serial. Alfred Hitchcock prezintă... Mireasa dispărută 22.00 Știri 22.05 Lentila de contact 23.05 TVM Mesager.

Miercuri 17 mai

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.45 Serial (R). Mireasa dispărută 7.35 Care pe care (R) 8.15 Veni, Video, Vici! (R) 8.30 Arca lui Noe (R) 9.00 Puls 2000 (R) 9.45 E dreptul tău! (R) 10.15 Adevărate povești hollywoodiene (R) 11.00 Serial de călătorii (R) 12.00 Desene animate 12.30 Nouă meserii mari (R) 12.45 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Documentar 15.30 Trupa DP 2 14.15 Care pe care 15.00 Trupa DP 2 16.00 Se întâmplă acum 16.35 Veni, Video, Vici! 16.50 Serial. Femeia misterioasă 17.45 Telegiurnal TVR2 18.15 Știri bancare și bursiere 18.35 Film. Titanic Vals 20.10 Mit și Istorie 20.55 Călătorind prin țară 21.10 Serial. Puterea avocatului 22.00 Știri 22.05 Lentila de contact 23.05 TVM Mesager.

Joi 18 mai

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.45 Serial (R). Puterea avocatului 7.35 Care pe care (R) 8.30 Spațiu Francofon (R) 9.05 Mit și Istorie (R) 9.50 Orizont spiritual (R) 10.20 Start rec (R) 11.05 Ferma (R) 12.05 Desene animate 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Documentar 14.15 Care pe care 15.00 Trupa DP 2 16.00 Se întâmplă acum 16.35 Veni, Video, Vici! 16.50 Serial. Femeia misterioasă 17.45 Telegiurnal TVR2 18.15 Știri bancare și bursiere 18.20 Antologia jocului 18.35 Film. Sentința întinerului 20.15 Turnul de control 20.55 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Afacerea Mc Gregor 22.05 Știri 22.10 Enigmatica Terra 22.40 Armonii clasice 22.55 TVM Masager.

Vineri 19 mai

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.45 Serial (R). Afacerea Mc Gregor 7.35 Care pe Care (R) 8.15 Veni, Video, Vici! (R) 8.30 D'ale lui Mitică (R) 9.05 Turnul de control (R) 9.50 Oșia lumii (R) 10.25 Afaceri la cheie (R) 10.40 Un popas pe săptămînă (R) 11.00 Credo (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tradiții 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Documentar 14.15 Care pe care 15.00 Trupa DP 2 16.00 Se întâmplă acum 16.35 Veni, Video, Vici! 16.50 Serial. Femeia misterioasă 17.45 Telegiurnal TVR2 18.20 Știri bancare și bursiere 18.25 Din folclorul popoarelor 18.40 Buzunare mari și mici 19.30 Cinematograful de artă 20.55 Călătorind prin țară 21.10 Serial. Capcana 22.00 Știri 22.10 Grădina lui Cupidon 23.25 TVM Mesager.

Sâmbătă 20 mai

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.45 Serial (R). Capcana 7.35 Care pe care 8.15 Oșia lumii 8.45 Lumea de mine 10.50 Arta apărării 11.25 Serial de călătorii 12.20 Un popas pe săptămînă 12.35 Desene animate 13.00 Serial. Îngerii bucluși 13.30 Știri 13.35 Atlas 14.05 Film. Vacanță de studii 15.45 Documentar istoric 16.40 Top TVR2 17.45 Telegiurnal TVR2 17.55 Serial. Lumini și umbre 19.00 Documentar 19.35 Adevărate povești Hollywoodiene. Dean Martin 20.05 Serial. Familia și legea 21.00 Fotbal: Campionatul Spaniei. Transmisie directă 22.55 Integrale. George Michael 24.00 TVM Mesager.

Duminică 21 mai

6.00 Serial (R). Lumini și umbre 6.50 Armonii clasice (R) 7.05 Documentar (R) 7.35 Enigmatica Terra (R) 8.00 Orizont spiritual 8.35 Medalion de interpret 9.10 Ferma 10.10 Tip-Top, Mini-Top! 11.00 Arca lui Noe 11.35 Start Rec. Magazin științific 12.25 Cai putere 13.00 Serial. Îngerii bucluși 13.30 Știri 13.35 D'ale lui Mitică 14.15 Film. Nestor Burna 15.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Memoria teatrului 16.40 Concert Internațional „Jeunesse Musicales” 17.45 Telegiurnal TVR2 18.00 Film. Uite cum cad bărbaiți 19.40 Un secol de cinema. Serghei Eisenstein 20.35 Serial. Familia și legea 21.25 Serial. Beavis și Buttthead 21.50 Știri 22.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Jocul de-a vacanța 24.00 TVR Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

15 MAI, LUNI (redactor: Anamaria Brad)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară — redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

16 MAI, MARTI (redactor: Adam Bauer)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor — curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 MAI, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 MAI, JOI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Oameni care au fost... — literatură, muzică, artă — serialul Elenei Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămînii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 MAI, VINERI (redactor: Eva Iova)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Ce s-a mai întâmplat la Liceul Bălcescu din Giula? — relatează Edit Bordaș 11.55 Revista presei „Foia românească” 11.00 Magazinul vîrstnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc — relatează Cornel Mata din Vîrșet 11.50 Știri și curiozități din România — relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 MAI, SÂMBĂTĂ (redactor: Anamaria Brad)
14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time — magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe unde Europei” — magazin euroregional 15.58 Încheiere.

21 MAI, DUMINICĂ (redactor: Anamaria Brad)
14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40—15.30 Retrospectiva săptămînii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00—19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

17 mai 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 20 mai 2000 (m2 ora 10.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

La începutul celor 25 de minute vom introduce telespectatorii în atmosfera serbării de rămas bun a Liceului Românesc din Giula. În continuarea programului vom relata despre concursul „Tezaur românesc”, care s-a desfășurat recent în organizarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria. Spre sfîrșit vă vom călăuzi la un spectacol dedicat copiilor, care s-a desfășurat la Micherechi.

Realizator: Tiberiu Boca

HOROSCOP

(15-21 mai)

Berbec (21 martie — 20 aprilie)

Zilele următoare vor fi agitate și poate chiar pline de evenimente. Marți ar putea fi o zi foarte bună pentru dvs., mai ales în privința relației cu partenerul de suflet. Duminică, o întâlnire cu un prieten vă va aduce multă satisfacție sufletească.

Taur (21 aprilie — 20 mai)

Cele mai rodnice zile din această săptămînă, în primul rînd în ceea ce privește cariera dvs., vor fi cele de luni și de duminică. Joi ar fi bine să vă supraghețați aportul de lichide și să vă feriți de frig, căci rinichiul ar putea să vă doară.

Gemeni (21 mai — 21 iunie)

În săptămîna curentă și în cea care va urma, vă puteți baza foarte mult pe prieteni. Aceștia vă pot ajuta să rezolvați problema unor călătorii lungi sau importante pentru dvs. Joi încercați să fiți mai atenți cu membrii familiei și cu rudele mai apropiate.

Rac (22 iunie — 22 iulie)

În această perioadă se prevede o mărire a salariului. Dar poate că numai un cuvînt de apreciere veți primi de la șeful dvs. Dacă însă vi se propune schimbarea locului de muncă, cumpaniți bine și luați o decizie rațională. Stelele sînt de partea dvs.

Leu (23 iulie — 23 august)

Dacă aveți de dat un telefon important, de scris un raport sau de făcut o cerere, scrisă sau verbală, ar fi bine să alegeți pentru aceasta ziua de marți, cînd capacitatea dvs. de comunicare va fi maximă. Este o zi bună și pentru a vă exprima sentimentele.

Fecioară (24 august — 23 septembrie)

Mercur, planeta care domină zodia dvs., vă trimite în această săptămînă influențe pozitive. Domeniul care beneficiază de aceste efecte este cel al sănătății. Joi, evitați controversele cu partenerul de viață, căci disputele serioase, mai ales privind locuința, nu sînt excluse.

Balanță (24 septembrie — 23 octombrie)

Luni și marți veți avea de partea dvs. energia Lunii. Duminică aveți toate șansele să cunoașteți o persoană de sex opus care va produce asupra dvs. o impresie puternică, sau să vi se facă o declarație de dragoste care vă va stîrni surpriza.

Scorpion (24 octombrie — 22 noiembrie)

Săptămîna aceasta, domeniul afectat negativ este cel al locuinței. De aceea, joi în nici un caz să nu vă plănuiți mutarea din locuința unde ați stat pînă acum. În schimb, în privința banilor s-ar putea ca norocul să fie de partea dvs.

Săgetător (23 noiembrie — 21 decembrie)

S-ar putea ca în zilele următoare să faceți noi cunoștințe sau să aveți o întâlnire plăcută cu unul dintre amici. Joi, evitați discuțiile în contradictoriu cu colegii, căci această atitudine v-ar putea aduce un conflict cu unul dintre partenerii de muncă sau o agravare a stării de sănătate.

Capricorn (22 decembrie — 20 ianuarie)

În săptămîna aceasta și în cele care vor urma, puteți să vă bazați pe ajutorul părinților, în special pe al celui de sex feminin. Duminică, o sumă de bani sau un cadou neașteptat va intra în casă. Nu este exclusă nici vizita unei persoane pe care nu ați mai văzut-o de mult.

Vărsător (21 ianuarie — 19 februarie)

Zilele următoare pot debuta pentru dvs. cu un mic succes profesional, dar și cu îmbunătățirea relațiilor cu persoane din străinătate. Duminică este o zi foarte potrivită pentru a face planuri sau pentru a pune în practică niște idei care vă tot dau tircoale.

Pești (20 februarie — 20 martie)

În cazul în care marți nu vi se va oferi o sumă de bani sau o promisiune de îmbunătățire a situației financiare, sondați terenul să vedeți dacă nu puteți aborda problema unei mărimi de salariu.

A fost odată ca niciodată...

(Articol în pag. a 8-a)

*„Așe, o fost odată
ca și niciodată,
dîn poveste multe ieste,
mîndre și frumoasă,
s-asculțat dumnevoastă.
Cel ce-asculța a-nvăța.
Io-am asculțat
Ș-am și-nvățat.”*

(Teodor Șimonca)

FOAIA
românească

12 MAI 2000

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției alături personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.